

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

KOSOVA'DA ORTAÖĞRETİM MESLEKİ EĞİTİM ECZACILIK
TEKNİSYENLİĞİ BÖLÜMÜ STAJ UYGULAMASINA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ-ECZACI GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esengül RAŞTANA

BALIKESİR, 2012

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

KOSOVA'DA ORTAÖĞRETİM MESLEKİ EĞİTİM ECZACILIK
TEKNİSYENLİĞİ BÖLÜMÜ STAJ UYGULAMASINA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ-ECZACI GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esengül RAŞTANA

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

BALIKESİR, 2012

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 200912509011 numaralı Esengül RAŞTANA'nın hazırladığı "Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Staj Uygulamasına İlişkin Öğretmen-Öğrenci-Eczacı Görüşleri" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 06.02.2012 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Üye Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM (Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Yalçın ERGÜNEŞ

Üye Yrd. Doç.Dr. Hakan ÖNAL

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

04/02/2012
Doç. Dr. Zübeyde GÜNEŞ YAĞCI
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Çağdaş toplumlar, gelişimi için eğitimi en büyük araç olarak gördükleri söylenebilir. Bu uğurda günümüz dünyasının karşılaştığı güçlüklerle mücadelede yardımcı olacağı düşünülen eğitimin sahip olduğu mutlak potansiyelin izini sürerler. Kosova'daki meslek eğitimi "Eczacılık Teknisyenliği" bölümü staj uygulamasının, hem öğrenci gelişiminin genişliği ve derinliği açısından, hem de insanın bilgi, alışkanlık ve bunun gibi önemli değerlere sahip olması açısından yurttaşın toplumsal boyutu ve çalışanın mesleki boyutunu kapsayan önemli bir süreç olarak görülmektedir. Bunun sonucunda EBTB Sağlık Meslek lisesini bitiren her öğrenciye genel kültür, mesleki yeterlilik ve iş olanakları kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın hazırlanıp tamamlanmasında, göstermiş olduğu anlayış, destek ve yol gösterici rehberliği için; danışman hocam Yrd. Doç.Dr. Bilal YILDIRIM'a en derin saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Bununla birlikte, yüksek lisans derslerini aldığım süre içerisinde, göstermiş oldukları yakın ilgi ve yardımlarından dolayı tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Bana karşı cesaretlendirici davranışlarından, maddi ve manevi desteklerinden dolayı aileme ve değerli arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca görüşme yapılan "Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü" öğretmen, öğrenci ve Prizren'de görev yapan eczacılara anlayış, hoşgörü ve yardımlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Esengül RAŞTANA

ÖZET

KOSOVA'DA ORTAÖĞRETİM MESLEKİ EĞİTİM ECZACILIK TEKNİSYENLİĞİ BÖLÜMÜ STAJ UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ-ECZACI GÖRÜŞLERİ

RAŞTANA, Esengül
Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Bilal YILDIRIM
Şubat 2012, 108 Sayfa

Bu araştırmanın temel amacı; Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği bölümü staj uygulamasına ilişkin Öğretmen, Öğrenci ve Eczacı görüşlerinin belirlenmesidir. Öğretmen, öğrenci ve eczacıların, Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi "Eczacılık Teknisyenliği" bölümü staj uygulamasına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Kosova'nın Prizren şehri merkezinde yer alan "Luciano Motroni" Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği bölümünde 2010-2011 öğretim yılında görev yapan 13 öğretmen, Eczacılık Teknisyenliği bölümünde okuyan 44 öğrenci ve Prizren şehri merkezinde faal olan eczanelerde görev yapan 15 eczacıdan, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilen veriler, uzman görüşlerine de başvurularak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, "Eczacılık Teknisyenliği" bölümü staj uygulamasına ilişkin Öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşleri arasında önemli ölçüde fark olmadığı oldukları ortaya çıkmıştır. "Eczacılık Teknisyenliği" öğretim programının öğrencileri iyi bir eczacılık teknisyeni olarak yetiştirmede yeterli olduğu vurgulanmıştır. Uygulanan staj eğitiminin, meslek hayatını tanımları açısından öğrencilere, içerik açısından yeterli düzeyde tecrübe kazandırdığı, fakat uygulama süresinin yetersiz olması dolayısıyla uygulama açısından yetersiz kaldığı belirtilmiştir. Buna rağmen öğrencilerin staj-

uygulama sonrası durumlarında olumlu değişiklikler gözleendiği belirlenmiştir. Staj uygulama sonrasında önemli değişiklikler olarak öğrencilerin kendilerine karşı güvenlerinin arttığı ve derslere karşı daha istekli oldukları vurgulanmıştır. Öğrencilerin staj gördükleri eczanelerde Mesleki Bilgi açısından bir problem yaşamadığı, fakat reçete okuma, ilaç bilgisi, dil ve iletişim açısından az da olsa problem yaşadıkları belirlenmiştir. Bunun sonucunda eczacıların, staj gören öğrencilere mesleki gelecekleriyle ilgili önemli tavsiyelerde buldukları ve bu alanla ilgili bilgiler verdikleri belirlenmiştir. Aynı zamanda staj gören öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerilerinin yeterli olduğu ortaya çıkarken, müşteri hizmetlerinin yürütülmesinde zorluk yaşadıkları beceri açısından ise zamanla geliştikleri vurgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretim Programı, Eczacılık Teknisyeni, Mesleki Yeterlik, Staj Uygulaması

ABSTRACT

THE OPINIONS OF THE TEACHERS-STUDENTS-PHARMACISTS WHICH IS RELATED ON KOSOVO SECONDARY EDUCATION INTERSHIP IMPLEMENTATION OF VOCATIONAL TRAINING PHARMACY TECHNICIAN DEPARTMENT

RAŞTANA, Esengül

Post-graduate, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Bilal YILDIRIM

February 2012, 108 Pages

The main purpose of this study is to determine views of Teacher, Student and Pharmacist related to students traineeship of Kosovo Secondary Education Vocational Pharmaceutical Technician Career. This study is a study mainly based on assessment. This study investigated vocational competence of students attending at department of Pharmaceutical Technician Career of Luciano Motroni Medical Vocational High School according to views of Teacher, Student and Pharmacist.

Semi-structured interview technique was used in the study. Data obtained from views of 13 teachers working during 2010-2011 school year at department of Pharmaceutical Technician Career of Luciano Motroni Medical Vocational High School in city center in Prizren city of Kosovo, 44 students attending at department of Pharmaceutical Technician Career and 15 pharmacists working at pharmacies in city center of Prizren using semi-structured interview techniques was analyzed based on expert opinions.

Study results concluded there was no significant difference between views of teacher, student and pharmacist related to training programs of "Pharmaceutical Technician Career", they had significantly the same view. It is emphasized that students attending at training programs of Pharmaceutical Technician Career were competent to be a good pharmaceutical technician. Traineeship applied gained students sufficient experience related to content in

terms of identifying traineeship application; however, insufficient application duration created problem to gain experience. Nevertheless, students displayed positive changes after traineeship application. The fact that self-confidence of students increased and they became more eager to their lessons after traineeship application was emphasized as significant changes. Students did not experience any problems at pharmacies, where they undergo training, in terms of Professional knowledge; however they had some problems related to reading prescription, medicine information, language and communication. In consequence, pharmacists gave important advices on professional career to students and gave information about this field. As a result of traineeship, it was emphasized that students making traineeship had sufficient information and skills in conducting pharmacy works, conflicted with in conducting customer services but developed themselves in time.

Kay words: Training Program, Pharmaceutical technician, vocational competence, traineeship application

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KSALTMALAR.....	xv

BÖLÜM I

Giriş.....	1
1.1.Problem Durumu.....	2
1.2.Problem Cümlesi.....	5
1.3.Amaç.....	5
1.4.Araştırmanın Önemi.....	6
1.5.Varsayımlar.....	6
1.6.Sınırlılıklar.....	6
1.7.Tanımlar.....	7

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve.....	9
2.1.1. Kosova Cumhuriyeti.....	9
2.1.2. Kosova Eğitim Sistemi ve Politikası.....	11
2.1.3. Kosova Eğitim Sisteminin Amaçları.....	14
2.1.4. Kosova Eğitim Sistemi'nin Yapısı.....	17
2.1.5. Kosova Okul Kademelerinin Yapılanması.....	18
2.1.5.1. Üst Orta Öğretim.....	20
2.6. Meslek Eğitimi Genel Bilgileri.....	27
2.6.1. Öğrenim Sonunda Öğrencilerin Kazanacakları Yeterlilikler.....	28

2.6.2. Ders Planına Yönelik Genel Açıklamalar.....	29
2.6.2.1. Zorunlu Genel Dersler.....	29
2.6.2.2. Uygulamalı Teorik dersler/Sosyal Dersler.....	29
2.6.2.3. Zorunlu Seçmeli Dersler.....	30
2.6.2.4. Mesleki Dersler.....	30
2.6.2.5. Meslek Uygulama Eğitimi.....	31
2.6.2.6. Serbest Seçmeli Dersler.....	31
2.6.3. Öğretim Yöntemleri.....	32
2.6.4. Ders Programının Uygulanma Esasları.....	33
2.6.4.1. Uzak Hedefler.....	34
2.6.4.2. Genel Amaçlar.....	35
2.6.4.3. Değerlendirme.....	36
2.1.7. Eczacılık Teknisyenliği Programı ile ilgili Genel Bilgiler.....	39
2.1.7.1. Programın Hedefleri.....	39
2.1.7.2. Öğretimin Temel Amaçları.....	40
2.1.7.3. Öğretimin Yapısı.....	40
2.1.8. Eczacılık Teknisyenliği Eğitimi.....	41
2.1.8.1. Eczacı Teknisyeninin Görev Yeri.....	42
2.1.8.2. Eczacı Teknisyeninin Nitelikleri.....	42
2.1.8.3. Eczacı Teknisyeninin Görevleri.....	42
2.1.8.4. Eczane Teknisyeninin Kullanmayı Bilmesi Gereken Araç, Gereç ve Ekipmanlar	42
2.1.8.5. Eczane Teknisyeninin Genel Tutum ve Davranışları.....	43
2.1.8.6. Eğitimin Hitap Ettiği Grup.....	43
2.1.8.7. İleri Eğitim İmkânları.....	44
2.1.8.8. İş İmkânları.....	44
2.1.9. Öğrencilerin Eğitimi Tamamlamakla Kazandıkları Yetkinlikler	44
2.1.9.1. Genel Yetkinlikler.....	44
2.1.9.2. Mesleki Yeterlilikler.....	45
2.1.9.3. Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğrencilere İlişkin Staj Uygulaması.....	48

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	49
3.2. Evren ve Örneklem.....	50
3.3. Veri Toplama Aracı.....	51
3.4. Verilerin Toplanması.....	53
3.5 Geçerlik ve Güvenirlik.....	53
3.7. Verilerin Analizi.....	58

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretmen ve Öğrencileri ile Eczacıların kişisel özellikleri.....	61
4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	61
4.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar: “Eczacılık Teknisyenliği Bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmen, öğrenci görüşleri nelerdir?”.....	65
4.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar: ”Öğretmenlerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri”	68
4.2.3. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar: “Öğrencilerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri”	72
4.2.4. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar: “Eczacıların Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri.....	77

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR.....	78
5.2. ÖNERİLER.....	81
KAYNAKÇA.....	82
EKLER.....	85
EK 1. Öğretmen Görüşme Formu.....	82
EK 2. Öğrenci Görüşme Formu.....	88
EK 3. Eczacı (İşveren) Görülme Formu.....	90
EK 4. Özgeçmiş.....	92
EK 5. İzin Talep Formu.....	93

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Kosova Eğitim Sistemi'nin Yapısı.....	17
Tablo 2. Kosova Eğitim Programlarının Organizasyonu.....	19
Tablo 3. Belediyelere Göre Üst Orta Öğretimde Okul Sayısı;.....	21
Tablo 4. Üst Ortaöğretimde Eğitim Personeli.....	22
Tablo 5. Üst Ortaöğretimde Öğretmen ve Öğrenci sayısı;.....	24
Tablo 6. Genel ve Mesleki Liselerde Öğrenci Sayısı.....	25
Tablo 7. Liselerde Öğrenci Sayıları.....	25
Tablo 8. Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi’nde 2010/2011 Öğretim Yılında Mevcut Bölümler	26
Tablo 9. “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi’nde 2010/2011 Öğretim Yılında Sınıf, Öğrenci ve Öğretmen sayısı.....	27
Tablo 10. Başarı (kazanım) Derecesi.....	38
Tablo 11. Eczacılık Teknisyeni Eğitim Profilinin Müfredatı, I. ve II. Seviye.....	47
Tablo 12. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	51
Tablo 13. Yapılması Planlanan ve Yapılan Görüşme Formu Sayıları Ve Oranları	51
Tablo 14. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması.....	55
Tablo 15. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması.....	56
Tablo 16. Eczacı (İşveren) Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması.....	57
Tablo 17. Eczacılık Teknisyeniği Bölümündeki Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgilerin Dağılımı.....	59
Tablo 18. Eczacılık Teknisyeniği Bölümündeki Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgilerin dağılımı.....	60
Tablo 19. Prizren Şehrinde Faal olan Eczanelerdeki Eczacılara İlişkin Kişisel Bilgilerin Dağılımı.....	60
Tablo 20. Eczacılık Teknisyeni bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	61
Tablo 21. Öğrencilerin, “Eczacılık Teknisyeniği” bölümünü tercih sebeplerine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	63

Tablo 22. Okuldaki Eczacılık Teknisyeni öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirip yetiştirmediğine dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	64
Tablo 23. Uygulanan staj eğitiminin, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırdığına dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	65
Tablo 24. Eczacılık Teknisyeni bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlayıp hazırlamadığına dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	66
Tablo 25. Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumlarındaki değişikliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	67
Tablo 26. Okuldaki Eczacılık Teknisyeni öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirip yetiştirmediğine dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	68
Tablo 27. Uygulanan staj eğitiminin, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırdığına dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	74
Tablo 28. Eczacılık Teknisyeni bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlayıp hazırlamadığına dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	70
Tablo 29. Öğrencilerin, staj-uygulama sonrası durumlarındaki değişikliklerine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	71
Tablo 30. Eczacıların, stajyerlerin (öğrencilerin) okulda gördükleri eğitimin mesleki yeterliğine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	72
Tablo 31. Öğrencilerin staj süresince karşılaştıkları problemlere ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	73
Tablo 32. Staj gören öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı olduklarına ilişkin, eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	74
Tablo 33. Staj gören öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerilerine ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere	

göre dağılımı.....	76
Tablo 34. Staj gören öğrencilerin müşteri hizmetlerini yürütmedeki bilgi ve becerilerine ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kosova Cumhuriyeti Bayrağı.....	10
Şekil 2. Kosova Cumhuriyeti Haritası.....	10
Şekil 3. Görüşme Türleri.....	52

KISALTMALAR

AGİT: Avrupa Güvenlik Ve İşbirliği Teşkilatı.

EBTB: Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı.

NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü, (North Atlantic Treaty Organization).

MEST: Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (Ministry of Education, Science and Tecnology).

MASHT: Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (Statistikat e Arsimit ne Kosove)

UNMİK: Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu (United Nations İnterim Administration Mission in Kosova) .

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek vasıflı ve bilgili kişilerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu kişilerin bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temeli olarak sayılmaktadır. Meslek eğitimi özellikle iki amaca yöneliktir denebilir. Bir tarafta mezun olacak öğrencilere başarılı bir meslek imkanı hazırlamak, diğer yandan ekonomiye vasıflı, bilgili eleman yetiştirmektir. Günümüzde, hızlı teknolojik değişme ve dünya düzeyindeki hızlı değişim Mesleki Eğitimin önemini ortaya koymaktadır. İnsanların en çok önem verdiği ve gerçekten önemli olan sağlık eğitimi açısından düşünüldüğünde, Eczacılık Teknisyenliği de toplumsal hayatta çok önemli bir eğitim olarak görülmektedir. Öğrencilerin başarılı bir şekilde yetiştirilmesinde gerekli bilgi ve beceriler okulda verilen eğitimle kazandırılmaktadır.

İnsan sağlığının birinci planda tutulduğu eczacılık mesleğinde çalışan tüm personelin, insana ve insan sağlığına önem vermesi gerekmektedir. Bu bağlamda insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmesi, hastalıklarının teşhisinde ve tedavisinde doktor, eczacı, hemşire üçgeninde eczacı tarafından görülen eczacılık hizmetlerinde, eczane teknisyeninin niteliği çok önemlidir. Eczane teknisyenleri, belirli bir eğitim düzeyine sahip, kişilerle ilişki kurma, dikkat, sağlık bilgisi konusunda yetişmiş, teknolojik gelişmeler konusunda bilgi sahibi kişiler olmak zorundadır (EBTB, 2006).

Bir eğitim kurumunda verilen eğitimin niteliği, uygulanmakta olan programın sistem bütünlüğü içinde sürekli değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarına göre saptanan aksaklık ve eksikliklerin giderilmesi ile artabilir. Bir programda aksaklık olup olmadığı değerlendirme çalışmaları ile mümkün olabilir. Öğrencilerin bir yurttaş olarak Kosova toplumuna katılımını sağlayacak nitelikleri kazanması ve sürekli değişen iş piyasasında başarılı olabilmesi için aksaklık ve eksikliklerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması önemlidir (EBTB, 2011).

Eczacılık teknisyenliği programı, eczacılık hizmetleri alanında teorik, pratik ve klinik uygulamaları içermektedir. Eczacılık Teknisyeninin görevi, sorumlu eczacının bilgi, talimat ve onayı dâhilinde, eczacılık uygulamalarının pratik ve mekanik alanlarında beceri kazanmak, ilaçların üretimi ve dağıtımında yardımcı olmak, hasta kayıtlarını tutmak ve hazırlamaktır (EBTB, 2006).

1.1.Problem Durumu

Eğitim, toplumun değer yargıları ile bilgi ve beceri birikiminin yeni kuşaklara aktarılması; bu amaçla okullarda ve benzer kurumlarda sürdürülen öğretim ve yetiştirme etkinlikleridir. Geniş anlamda eğitim, kişinin belli bir yaşam tarzını öğrendiği toplumsallaşma ve kültürleşme süreciyle aynı anlamdadır. Bütün toplumlarda eğitimin amacı, yeni kuşaklara kültür birikimini aktarmak, gençlerin davranışını yetişkinlerin hayat tarzı yönünde biçimlendirerek, onların gelecekteki toplumsal rollerine doğru yöneltmektir.

Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 47. maddesine göre, Her birey ücretsiz temel eğitim hakkına sahiptir. Zorunlu eğitim yasayla düzenlenir ve kamusal fonlardan finanse edilir. Kamu kuruluşları, herkesin yetenek ve özel gereksinimlerine göre eşit eğitim olanakları sağlayacaktır (Kosova Cumhuriyeti Eğitim Anayasası, 2009).

Avrupa'daki modern eğitim sisteminin kökleri orta çağ dönemine kadar uzanır. Orta çağdaki okullar öncelikli olarak kiliselere bağlıydı ve din adamı

yetiştiriyordu. Günümüzdeki eğitim anlayışı ise Amerikan filozof, psikolog ve eğitim reformcusu John Dewey'in (1859 – 1952) fikirlerinden ilham almıştır. William James ile birlikte Pragmatizm'in de kurucuları arasında yer alan Dewey, Rousseau ve Plato'nun eğitim anlayışlarını eleştirmiş ve vatandaş olarak yaşamına uygulayabileceği bilgi ve becerileri kazandırma amacı gütmesi gerektiğini öne sürmüştür. Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutum ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır." Başka bir tanıma göre eğitim, "Bireyin toplumsal yeteneğinin en elverişli düzeyde gelişmesi ve kişisel gelişimin elde edilmesi için seçilmiş ve denetimli bir çevreyi (özellikle okulu) içine alan toplumsal bir süreçtir (Şişman M, 2007).

Kosova'da bir yandan çok etnikli bir demokrasi toplumu geliştirmek, öbür yandan hızlı gelişmekte olan bilim ve teknolojiye ayak uydurmak amacıyla 2002/03 yılından başlayarak eğitimde reform yapılmıştır. Kosova eğitim reformuyla, önce sekiz yıllık zorunlu ilköğretim dokuz yıla çıkarılmış ve çocuklar 6 yaşından itibaren I. sınıfa kaydedilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede 2002/03 öğretim yılından başlayarak ilk ve orta eğitimde yeni öğretim plan ve programları hazırlanıp uygulanmaya başlanmıştır (Zengin ve Topsakal 2008).

Kosova'da eğitimin genel amaç ve hedeflerinin başında, demokratik kalkınma, yeni ekonomik fırsatlar ve dünyaya açılma yer almaktadır. Kosova'da eğitimin temel amaçlardan biri, genç insanların kamusal olaylara ehliyetli bir biçimde katılması, çoğulcu ve demokratik bir toplumda aktif ve sorumlu yurttaşlar olmalarıdır. Öğrencilere, kendi topluluklarının geleneklerini geliştirme ve kendi kültürel miraslarına katkıda bulunma, diğer kültür ve geleneklere ve insani duygulara saygı duyma konusunda yardımcı olma da genel amaçlar içerisindedir. Ek olarak da eğitimin, genç insanları, tüm potansiyelleriyle Kosova toplumunun yeniden inşası ve refahına katkıda bulunma ve kişisel başarı içeren bir yaşam sürdüren bireyler olarak özerklik geliştirme konusunda yönlendirmesi gerektiği açık bir şekilde ifade edilmiştir. Devletin en önemli görevlerinden biri toplumun sağlıklı bir ortam içinde yaşamasını sağlamak, sağlıklı yaşam düzeyini yükseltmek ve bunun için

gerekli alt yapıyı oluşturmaktır. Bu bağlamda sağlık hizmetlerinin sunumunda hizmet verecek personelin her düzeydeki eğitimini ve donanımını sağlamak esastır. Bu amacı gerçekleştirmek için iyi bir planlama ile kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılması gerekmektedir (Zengin ve Topsakal 2008). Bu nedenle meslek eğitimi daha da önemli hale gelmektedir.

Meslek eğitiminin temel hedefi, yeterliğe sahip bir yurttaş olarak öğrencinin demokratik topluma katılımını sağlayacak şekilde kişiliğini geliştirmek ve sürekli değişmekte olan iş piyasasında başarılı olabilmesini sağlamaktır. Bu hedeflerin gerçekleşmesi için cesaretlendirici hususlar olarak öğrencinin özgüven duygusunun gelişmesi, karar vermede özgür iradenin gelişmesi, duygusal, zihinsel ve mesleki gelişme için yaşam boyu öğrenme arzusunun olmasıdır (EBTB, 2006).

Eczacılık Teknisyenliği eğitiminin temel amacı, öğrencilerin demokratik çevreye aktif ve duyarlı vatandaşlar olarak dahil olmaları, sürekli değişmekte olan iş piyasası için onların kişiliklerini geliştirmektedir. Bu amaca ulaşabilmek için verilen eğitimle öğrencilerde özgüven duygusunun geliştirilmesi, karar verme iradesinin güçlendirilmesi, iş yapma ve hazır olma duygusunun geliştirilmesi, öğrendiklerini hayatları boyunca kullanmalarının teşvik edilmesi gibi yararlar sağlaması hedeflenmektedir (EBTB, 2006).

“Eczacılık” için, I. seviye eğitim gören ve Kosova piyasasının geleceğinde öncelikli gösterilen ve eczacılık sektöründe hizmet veren şirketlerin işlerine atıfta bulunur. Bundan yola çıkarak Eczacılık II. seviye öğrencisi eczane, ilaç üreten fabrika, galenik laboratuvar, iyileştirici yardımcı maddeler üreten fabrika, hijyen ve sağlık araçları üreten fabrika, farmasötik depolar, ortopedik aletlerin üretimi ve satımı, kozmetik ürünler üreten ve satan fabrikalar gibi eczacılık tekniği hizmetleri veren bir şirkette (firmada, girişimde) iş bulabilir. Ek eğitimlerle ve yeterli bir iş tecrübesinden sonra, bu sektörde kendi işini kurabilir ve başkalarına iş verebilir (EBTB, 2006).

Eczacılık teknisyenleri, mesleki yeterliğe sahip kişiler olmak zorundadır. Bu sebeplerle Kosova’da Prizren “Luciano Matroni Sağlık Meslek Lisesi

Eczacılık Teknisyenliği bölümü staj uygulamasına ilişkin öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, “Kosova’da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Staj Uygulamasına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Eczacı Görüşleri” araştırmaya konu edilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Kosova’da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği bölümü staj uygulamasına ilişkin Öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşleri nelerdir?

1.3. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Kosova’da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği bölümü staj uygulamasına ilişkin öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşlerinin belirlenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır?

1. Eczacılık Teknisyenliği Bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmen, öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Eczacıların (İşveren) Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve stajyerlerin uygulamadaki yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bir eğitim kurumunda verilen eğitimin niteliği, uygulanmakta olan programın sistem bütünlüğü içinde sürekli değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarına göre saptanan aksaklık ve eksikliklerin giderilmesi ile artacaktır. Bir programda aksaklık olup olmadığı değerlendirme çalışmaları ile mümkün olacaktır. Öğrencilerin bir yurttaş olarak Kosova toplumuna katılımını sağlayacak nitelikleri kazanması ve sürekli değişen iş piyasasında başarılı olabilmesi için aksaklık ve eksikliklerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması önemlidir. Bu araştırma ile elde edilen bulguların, Sağlık meslek Liselerinde Eczacılık Teknisyenliği Bölümü öğretim programının, Eczacılık Teknisyenliği mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmesinde, özellikle staj uygulamasının Eczacılık Teknisyenliği iş piyasasının gerektirdiği şekilde düzenlenmesi ve uygulanmasına ışık tutması beklenmektedir.

1.5.Varsayımlar

1. Araştırmanın örnekleme evreni temsil edecek niteliktedir.
2. Araştırma amacıyla kullanılan görüşme formuna "Luciano Motroni" Sağlık Melsek Lisesi öğretmen, öğrenci ve eczacılar içtenlikle yanıt vermişlerdir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, kuramsal çerçeve açısından ulaşılabilen alan yazınla sınırlıdır.
2. Bu araştırmada *veri kaynağı* olarak, 2010-2011 öğretim yılı Prizren Şehri'ndeki Luciano Matroni Sağlık Meslek Lisesinde Eczacılık Teknisyenliği Bölümünde görevli 13 öğretmen ve toplam 44 kişiden oluşan 12. ve 13. sınıf öğrencileri ve Prizren şehrinde faal olan 15 eczacı ile sınırlı tutulmuştur.

1.7.Tanımlar

Öğretim programı: Bir okulu bitirmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken ders ve konuları kapsayan plan, müfredat, ders programı, müfredat programıdır. Bu araştırmada, Öğretim Programı kavramı Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi Öğretim Programını ifade etmektedir.

Eczacılık Teknisyeni: Eczacının gözetim ve denetimi altında, kendi başına ve belirli bir süre içerisinde, eczane işlerini organize etme ve müşteri hizmetlerini yürütme, organik ilaç hazırlama, iş kayıtları tutma ve ilaç satış işlemlerini yapma bilgi ve becerisine sahip nitelikli kişidir. Bu araştırmada, eczacı teknisyeni kavramı Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesinden mezun olan kişileri ifade etmektedir.

Lusiano Matroni” Sağlık Lisesi – Prizren - “Luciano Matroni” sağlık lisesi okul binasının bir bölümü 1981 ve ikinci bölümü 2007 yılında açılmıştır. Öğretime hala devam edilmektedir. “Luciano Matroni” sağlık lisesi 2010-2011 öğretim yılında üç dilde (Türkçe, Arnavutça, Boşnakça) 1720 öğrenci öğrenim görmektedir. Burada 84 öğretmen çalışmaktadır. Sağlık lisesinde genel ve pediatri hemşire asistanı, eczacılık teknisyeni, dişçi asistanı mesleklerinde öğrenim görülmektedir (Safçı ve Koro, 2008). “Luciano Matroni” sağlık lisesinin Mamuşa’ da bir uydu sınıfı mevcuttur. (Koro, 2008).

Öğretmen: Bu araştırmada, öğretmen kavramı Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi öğretmenlerini ifade etmektedir.

Öğrenci: Bu araştırmada, öğrenci kavramı Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerini ifade etmektedir.

Eczacı (İşveren): Eczacılık Bölümü eğitimini başarı ile tamamlayan; ilacın üretiminden hastaya ulaştırılmasına kadar her aşamada yetkinlik sahibi olan kişilere eczacı denir. Bu araştırmada, eczacı kavramı Prizren’de faal olarak eczacılık yapan kişileri ifade etmektedir.

Staj-Uygulama: Staj, derslerde öğrenilen konuların pratikte nasıl uygulandığını görmek ve çalışma hayatına uyum sağlamak için görülen eğitim ve çalışma süreçleridir.

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde, alan yazın incelemeleri sonucunda ulaşılan sonuçlara dayanarak kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Kosova Cumhuriyeti

Güneydoğu Avrupa'da, Balkan Yarımadası'nın kuzeybatısında yer alan Kosova yaklaşık 2.000.000 kişilik nüfusa ve 10.887 kilometrekarelik bir yüzölçüme sahiptir. Denizlere çıkışı olmayan Kosova; doğudan Sırbistan, güneyden Makedonya, güneybatıdan Arnavutluk ve kuzeybatıdan da Karadağ ile çevrilidir. Tamamı kara sınırları olmak üzere toplam 700.7 km'lik sınıra sahiptir. Kosova, 1999 yılından itibaren fiilen Birleşmiş Milletler idaresinde olan bölgede 17 Şubat 2008 tarihinde tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Başkenti Priştina olan Kosova'nın diğer önemli şehirleri Prizren, Cakova, Ferizay, İpek, Gilan ve Mitroviça'dır.

Çok etnikli bir yapıya sahip olan Kosova'nın en önemli altı etnik unsuru (Arnavutlar, Türkler, Sırlar, Boşnaklar, Romlar, Goralılar) bayrağında da temsil edilmektedir. Kültürel kimlik açısından, nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan Arnavut'larla birlikte, Sırların da önem verdikleri bir bölgedir. 1990'lı yıllarda etnik farklılıklar ve siyasi baskı sonucu alevlenen bir savaşı yaşayan Kosova, Birleşmiş Milletler sorumluluğunda olsa da nihai statüsü henüz tam olarak belirlenmiş değildir.

Şekil 1. Kosova Cumhuriyeti Bayrağı

Şekil 2. Kosova Cumhuriyeti

Kaynak: (www.tubiba.com, 2012).

2.1.2. Kosova Eğitim Sistemi ve Politikası

Politika Latince kökenli bir sözcük olduğu gibi zamanla anlamında değişimler olmuştur. Politika kavramı *Şehir yaşamı ve bu yaşamı düzenleme* anlamına da gelir. İlk çağ filozofları Eflatun ve Aristo'dan bu yana pek çok şey söylenmiş ve bu bağlamda politika ve eğitim ilişkileri de analiz edilmiştir. Her toplum tarihinde eğitimin bir politika konusu olarak ele alınması ve milli eğitim politikalarının oluşturulup uygulanması, yakın yıllarda ulus devletlerin doğup gelişmeye başlamasıyla birlikte önem kazanır. Günümüzde ise eğitim, özellikle zorunlu eğitim, bir kamu politikası olarak planlanıp uygulanmaktadır. Hemen bütün ülkelerde eğitim, ağırlıklı olarak kamu tarafından sunulan bir hizmettir (Şişman M, 2007).

1999 yılında NATO'nun Kosova'ya müdahalesi sonrasında eğitim yönetiminde ve eğitim sisteminde değişimlerle birlikte yeni gelişmeler de oluşmaya başlamıştır (Koro, 2008).

Kosova ve Sırbistan müfredatlarına bağlı iki ayrı eğitim sisteminin mevcut olması, farklı topluluklara mensup öğrenci ve öğretmenler arasındaki uyum ve etkileşimi güçleştirmektedir. Kosova müfredatı dâhilinde her iki (Arnavutça, Sırpça) resmi dilde eğitim fırsatlarının eksikliği topluluklar arası ilişki bakımından engel teşkil etmektedir. (AGİT, 2010)

Kosova'da 1999–2007 döneminde eğitim yönetimi merkez, bölge, belediye ve okullarda olmak üzere dört kademe şeklinde uygulanmıştır. Kosova eğitim yönetimi sisteminde Parlamentonun Eğitim Komisyonu birimi önemli rol oynamaktadır. Komisyon, yasa ve çeşitli karar önerilerini görüşüp analiz yaparak onaylanması için öneriler vermektedir. Buradan Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'nın Eğitim Komisyonu ile dolaysız temas halinde olduğu sonucu da çıkarılabilmektedir (Zengin ve Topsakal 2008).

Kosova'da 'iki kademeli eğitim yönetimi' uygulanmaktadır. Bu sistemle, Kosova EBTB (Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı) ve onun bölgede temsilcisi olan Bölge Eğitim Daireleri aracılığıyla Belediye Eğitim Müdürlükleri arasında yönetim bağı kurulmuş durumdadır. Bölge Eğitim Daireleri eğitimin yazılımı kısmını, Belediye Eğitim Müdürlükleri de donanım kısmını yürütmektedir (Zengin ve Topsakal 2008).

Eğitim kurumlarında, yönetimi okul müdürü gerçekleştirir. Daha etkili bir yönetim için müdürün bir takım görevleri vardır.

Topsakal ve Koro (2007), bu görevleri okulun gelişme planını hazırlama, insan kaynaklarını yönetme, bina ve okul malzemesini iyi kullanma, program dışı etkinlikler düzenleme, öğrenci öğretmen sağlığı ve güvenliği sağlama, öğrencilerin haklarına saygı gösterme, okul yönetmeliğine göre davranma şeklinde sıralamışlardır.

2002/03 yılından itibaren Kosova eğitiminde reform yapılmıştır. Bir yandan çok etnikli bir demokrasi toplumu geliştirmek, öbür yandan hızlı gelişmekte olan bilim ve teknolojiye ayak uydurmak amacıyla yapılan eğitim reformuyla, önce sekiz yıllık zorunlu ilköğretim, dokuz yıla çıkarıldı ve 6 yaşında olan çocuklar I. sınıfa kaydedilmeye başlandı. Bundan başka 2002/03 öğretim yılından başlayarak ilk ve orta eğitimde yeni öğretim plan ve programları hazırlanıp uygulanmaya başlandı (Zengin, ve Topsakal 2008).

Topsakal ve Koro'nun (2007) da belirttiği gibi EBTB siyasal ve sivil işler olmak üzere iki yetkiden oluşmaktadır. EBTB'nın en yüksek yöneticisi bakandır. Kosova'da eğitim ve bilimin gelişmesi için etkinlik politikasını ve yasaları uygulamak; eğitim sisteminde reformların gelişmesi için bir siyaset geliştirmek; tüm Kosova halkına açık olan eğitim sistemi, tüm öğrenci velilerinin ve toplulukların eğitim faaliyetlerine katılımlarını sağlamak gibi önemli konulardan sorumlu kişi bakandır.

Kosova'da Prizren, Priştine, İpek, Yakova, Mitroviça, Gilan ve Ferizovik olmak üzere yedi Bölge Eğitim Dairesi bulunmaktadır. EBTB tarafından, bütün Bölge Eğitim Daireleri ve Belediye Eğitim Müdürlüklerine ademi merkezîyetçilik yani yerinden yönetim sisteminin bazı hak ve yetkilerini dağıtıp o şekilde uygulanması istenmiştir (Zengin ve Topsakal 2008).

Kosova ve Sırbistan müfredatlarının beraber kullanıldığı okullarda, Kosova Arnavut ve Kosova Sırp toplulukları öğrencileri ve öğretmenler arasındaki etkileşim düzeyi gelişmemiştir. Buna göre, diğer toplulukların katıldığı okullarda öğrenciler arasındaki ilişkilerin daha iyi olduğu görülmektedir. Kosova Arnavut, Kosova Boşnak, Kosova Türk, Rom, Aşkali

ve Mısırlı öğrenciler Kosova genelinde Kosova müfredatı ile çalışan okullarda birbirleriyle etkileşim içerisindedir. Benzer şekilde, Sırbistan müfredatı ile çalışan okullardaki Kosova Sırp, Kosova Boşnak, Kosova Hırvat, Kosova Karadağlı, Rom ve Aşkali öğrencileri arasındaki iyi ilişkiler aşikârdır. Bazı belediyelerde ise resmi dilleri öğrenme fırsatı mevcuttur, şöyle ki Kosova Türk ve Kosova Boşnak öğrencileri kendi anadillerinde eğitimi iki resmi dilden sadece birinde görebilir (AGİT, 2010).

1999 yılında NATO'nun müdahalesinden sonra Kosova'da kurulan Birleşmiş Milletlerin Geçici İdare Misyonu (UNMIK), çok uluslu bir demokrasi toplumunu geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda birçok yeni yasa ve yönetmelik hazırlanmış, uluslararası antlaşma ve sözleşmeleri kabul etmiştir. Kosova'da eğitim sürecini Kosova Geçici Özyönetimin Anayasal Çerçevesi (2001/9 sayılı UNMIK Yönetmeliği), Kosova Okul Öncesi Eğitim Yasası (2006/11 UNMIK Yönetmeliği), Kosova İlk ve Ortaokul Yasası (2002/19 sayılı UNMIK Yönetmeliği) ve Kosova Yüksek Eğitim Yasası (2003/14 sayılı Unmik Yönetmeliği) düzenlemektedir (Zengin ve Topsakal 2008).

Bu yasalara göre Kosova'da her topluluk ana okuldan üniversite düzeyine kadar anadilinde eğitim görme hakkına sahiptir. Bu yasalara dayalı olarak 1999 yılından bu yana Kosova'da dört dilde eğitim ve öğretim verilmektedir. Bunlar Arnavutça, Sırpça, Boşnakça ve Türkçe'dir. Kosova Eğitim Sistemi, Arnavutça, Boşnakça ve Türkçe dillerinde eğitim veren okullarda uygulandığı gibi, Sırp topluluğu ise 1999 yılında Kosova'da kurulan UNMIK yönetimini kabul etmediğinden eğitim ve öğretimi Sırbistan Eğitim Sistemi'ne göre uygulamaktadır (Zengin ve Topsakal 2008)

Kosova Cumhuriyeti'nin resmî dilleri Arnavutça ve Sırpçadır. Bunun yanında, Kosova Anayasası'nda Türkçe, Boşnakça ve Romca da belediyeler statüsünde resmî dil hüviyeti elde edebilir. Bu ek diller içinde Türkçe' nin birçok belediyede resmîyeti söz konusudur. Resmî diller dışında Gora bölgesinde Goralılar tarafından kullanılan dil, "Boşnakça ile Makedonca arasında" şeklinde tarif edilmektedir. Kosova'da Arnavutça son dönemlerle beraber kullanılma oranını arttırmıştır. Bunda, bağımsızlıkla beraber Kosova'da resmî dil statüsüne sahip olması da önemli bir etkidir. Ancak, nüfus oranı olarak ağırlıklı yapıda Kosova'nın orta ve doğu kesimlerine yerleşmişlerdir. Kosova'da köy nüfusunun büyük kısmı Arnavut'

tur. Sırpçanın Kosova'da resmîyeti vardır. Kosova'da ikinci resmî dil olarak Sırpçanın yer almasının sebebi Kosova Sırplarına, Birleşmiş Milletler tarafından özel azınlık hakları verilmesidir. Ayrıca, bu durumun siyasî boyutları ve kültürel derinlikleri de vardır. Bugün Kosova'da, 1999 yılındaki savaş sonrasında yaşayan Sırpların nüfusu, eski oranın çok altındadır. Günümüzde Kosovalı Sırplar, Kosova'da özellikle Prizren yakınlarında Brezoviça dağlık bölgesinde birkaç köyde; Priştine yakınlarındaki birkaç köyde ve Kuzey Mitroviça'da; Kosova'nın kuzeyinde yaşamaktadırlar. Türkçe, Prizren, Mamuşa, Priştine, Mitroviça, Vıçitırın, Gilan belediyelerinde resmi statüye sahiptir. Türkçenin Kosova Cumhuriyeti'nin resmî dillerinden biri olması çalışma ve tartışmaları henüz bir sonuç vermemiştir.

Kosova Anayasası'nda Diller;

1. Kosova Cumhuriyeti resmî dilleri Arnavutça ve Sırpçadır.

2. Türkçe, Boşnakça ve Romca, belediyeler seviyesinde resmî statüye sahiptir veya yasaya uygun şekilde herhangi bir seviyede resmî kullanımda olacaklardır.

Kosova'da yaşayan tüm etnik guruplar kendi ana dillerini konuşmakta ve diledikleri eğitimde öğrenim görmektedirler. Bu eğitim sistemi üniversiteye kadar tüm etnik gurupların kendi ana dilinde eğitim görebilmelerini sağlamaktadır (Önen M. A, 2006).

Temmuz 2009 ile Haziran 2010 döneminde, kültür, eğitim, dil, kamu hayatına katılım ve geri dönüş ile yeniden bütünleşme konuları üzerine yoğunlaşmakta ve Kosova kuruluşlarının belirtilen tüm bu alanlarda çoğunlukta olmayan topluluk haklarının korunması ve geliştirilmesi doğrultusunda bazı adımların atıldığı görülmektedir (AGİT 2010).

2.1.3. Kosova Eğitim Sistemi' nin Amaçları

1999'dan sonra Kosova Eğitim Sistemi yeni yapı ve program çalışmalarına başlanmış, 2002 yılında yeni program kabul edilmiş, yükseköğretimde Bolonya sistemi kabul edilmiştir. Bütçe yetersizliği ve politik

sorunlarla boğuşmak durumunda olan bu ülke, her şeye rağmen gerekli insan potansiyeli ile çağa ve kendi kültür yapısına uygun, demokratik ve son derece yüksek bir eğitim standardı uygulama arzusu içerisindedir (Zengin ve Topsakal, 2008);

Şanlı (2004)'e göre, 1999 NATO müdahalesinden sonra, durumu BM adına ele alan UNMIK' in 10 Aralık 2003'te Kosova'nın geleceğinde önemli rol oynayan Kosova Standartları'nı yayınladığını açıklamıştır. Bu standartları, "Etnik köken, ırk veya din esas alınmadan herkesin korkusuzca, kin veya tehlike olmaksızın serbestçe yaşayabileceği, çalışabileceği ve seyahat edebileceği, herkes için hoşgörünün, adaletin ve barışın olacağı bir Kosova için" başlığı altında yayınlamıştır.

Kosova'da eğitimin genel amaçları, Yeni Kosova Müfredatı Çerçevesi'nde alınan bilgiler doğrultusunda okul öncesi eğitimin amaçları, ilköğretim amaçları, alt ortaokul eğitimin temel amaçları, üst orta eğitimin amaçları olarak açıklanmıştır (EBTB, 2001)

Genel amaçları, öğrencilere kendi topluluklarının geleneklerini yaşatma ve kendi kültürel miraslarına katkıda bulunma, diğer kültür ve geleneklere ve insani duygulara saygı duyma konusunda yardımcı olma gibi konuları da kapsamaktadır. Ek olarak da eğitimin, genç insanları, tüm potansiyelleriyle Kosova toplumunun yeniden inşası ve refahına katkıda bulunma ve kişisel başarı içeren bir yaşam sürdüren bireyler olarak özerklik geliştirme konusunda yönlendirmesi gerektiği açık bir şekilde belirtilmiştir (Zengin ve Topsakal, 2008);

Öğrencilerin farklı ortamlarda kendi bilgi ve becerilerini yaratıcı bir şekilde kullanmaları; problem çözme süreçlerine bireysel ya da toplu olarak katılıp, bağımsız ve eleştirel düşünüş gibi motivasyon ve beceri geliştirici eğitimi almaları gerektiği vurgulanmıştır (Zengin ve Topsakal, 2008).

Belirlenmiş olan bu genel amaçlardan hareketle, Kosova'da gerçek anlamda demokratik bir sürecin başladığı, Kosova toplumunun artık bilim,

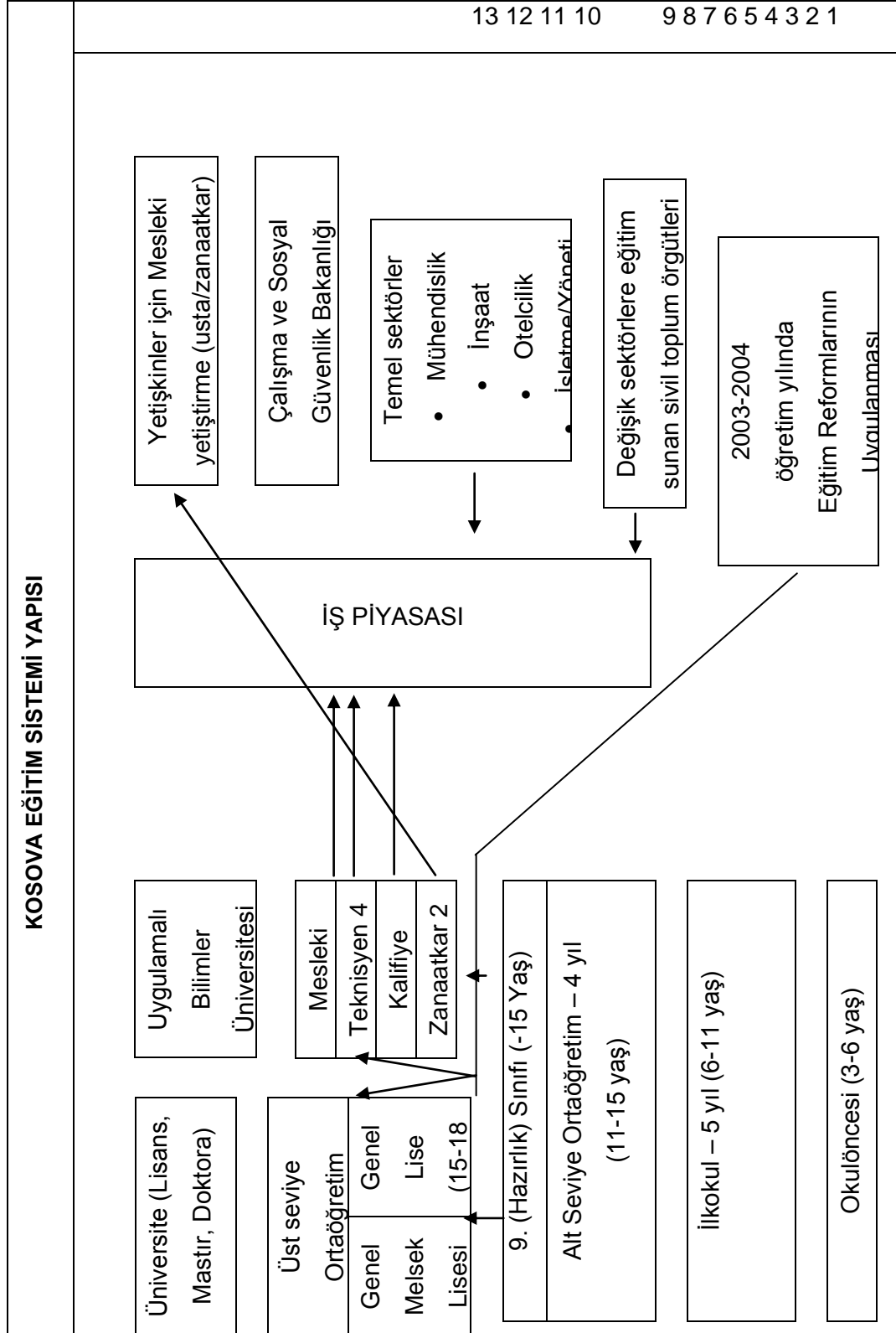
teknoloji ve kültürdeki yeni gelişmelere açık olduğu, düşünce, olgu, kişi, kültür, vb. açıdan farklılığa sahip öğrencilere pozitif tutum sergileme hakkında yardımcı olunması gerektiği söylenebilir (Zengin ve Topsakal, 2008);

Sonuç olarak, belirlenen amaçlardan anlaşılacağı üzere öğrencilerin farklı toplumsal değerleri tanıyarak gelişmeleri gerekmektedir. Böylece eğitimde farklı değerleri tanıma, benimseme ve saygı duymanın ön plana çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin eğitim yoluyla yaşadıkları topluma yararlı bireyler olarak yetiştirildikleri söylenebilir.

2.1.4. Kosova Eğitim Sistemi'nin Yapısı

EBTB' na göre, Kosova Eğitim Sistemi'nin yapısı; Okul kademelerinin yapılanması ve ülke eğitim sisteminin yönetsel yapılanması olarak ikiye ayrılmaktadır.

Tablo 7. Kosova Eğitim Sistemi Yapısı

Kaynak: (EBTB: Öğretim Plan ve Programı, 2006:94).

2.1.5. Kosova Okul Kademelerinin Yapılanması

2002 yılında Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, eğitim örgütünün sistemini yeniden yapılandırmıştır. Bunlar:

- 1- Okul öncesi eğitim: 9 -6 yıla kadar,
- 2- Zorunlu eğitim: İlkokul eğitimi 5 öğretim yılı ve alt orta eğitim 4 öğretim yılı olmak üzere toplam 9 yıldır.
- 3- Üst orta eğitim: En az 3 ya da 4 öğretim yılını kapsamaktadır
- 4- Yükseköğretim: 2, 3, 4, 5, 6, öğretim yılı lisans eğitimi, 2-3 yıl b mastır eğitimi ve 3-4 yıl bilim ve sanatta doktora eğitimini kapsamaktadır.

Yapılan açıklamanın daha ayrıntılı bir şekli ve MEST'in (EBTB) eğitim programları organizasyonunun yapılandırılmış hali tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo2. Kosova Eğitim Programlarının Organizasyonu

Kategoriler	Kategorilerin Adları	Yaş Grubu/Sınıf	Kosova Eğitim Sisteminin Kademeleri
6	Bilim ve Sanatta Öğretimin İkinci kademesi	Doktora- üç yıl	(25-27/28 yaş)
5	Bilim ve Sanatta Öğretimin Birinci kademesi	Master-iki yıl	(22-26 yaş)
4	Lisans Öğretimi	2,3,4,5,6 Yıl	Orta Öğretimden Sonraki Yüksek Mesleki Öğretim Kademesi (19-24/25 yaş)
3	Üst Orta Öğretim	13.sınıf 12.sınıf 11.sınıf 10.sınıf	2-4 Yıllık Mesleki Öğretim programları (15-19 yaş)
2	Alt Orta Öğretim/Temel Öğretimin İkinci Kademesi	9.sınıf 8.sınıf 7.sınıf 6.sınıf	4 Yıllık Alt Orta Öğretimi (Temel Öğretimin İkinci kademesi) (12 – 15 yaş)
1	İlkokul/Temel Öğretimin Birinci Kademesi	5.sınıf 4.sınıf 3.sınıf 2.sınıf 1.sınıf	5 Yıllık İlkokul Öğretimi(Temel Öğretimin Birinci Kademesi) (6 - 11 yaş)
0	Okulöncesi Eğitimi	5-6 yaş-Ana sınıf 3-5 yaş-Kreş 9 aydan-3 yaş-Yuva	Okulöncesi Eğitim (3 - 6 yaş)

Kaynak: (EBTB 2006).

2.1.5.1. Üst Orta Öğretim

2002/03 öğretim yılından itibaren Kosova'da yeni bir eğitim sistemi uygulamaya başlanmıştır. Üst orta öğretimin 15-18/19 yaşları arasını içermekte ve bu eğitim programı 3-4 yıl sürmektedir (MEST, 2005).

Üst orta öğretim ikiye ayrılmaktadır:

1- Genel üst orta öğretim

2- Mesleki üst orta öğretim

Üst orta eğitimin temel amaçları (EBTB, 2001, 24):

- Öğrencilere yüksek düzeyde karmaşık sözlü ve yazılı mesajlarla karşılaştığında kendi ana dillerinde, İngilizce ve başka bir dilde doğru, akıcı ve açık bir şekilde uzmanlaşma hedefi sunulmalıdır.
- Öğrenciler tartışma becerilerine ve halk içerisinde tartışmalara yapıcı bir şekilde katılmak için yönlendirilmelidir.
- Öğrencilere gerçek hayatta ve problem çözme durumlarında uygun şekilde faydalanmak üzere teknoloji öğretilmelidir.
- Yüksek öğretimde öğrenim görmek için gerekli zihinsel araçlar öğretilmeli ve bu araçları geliştirmek için yönlendirilmelidir.
- Öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişimleri için, ilerideki yetişkin hayatına katılmaları konusunda yönlendirilmelidir.
- Öğrenciler demokratik vatandaşlıkla ilgili bilgi, beceri ve tutumlarını sağlamlaştırılmalı ve insan haklarına saygı göstermelidir. Okul içi ve okul dışı demokratik faaliyetlere ve uygulamalara katılmalı, kamuya ilişkin sorunların çözülmesi için yapıcı çözümler sunabilmelidirler.
- Değişik dallarla ilgili olarak öğrenciler mezun olduktan sonra başarılı bir şekilde yarışmalarına yardımcı olmak için mesleki eğitim verilmelidir (Topsakal, Koro, 2007).

Tablo 3. Belediyelere Göre Üst Orta Öğretimde Okul Sayısı;

No.	Belediye	Toplam	Arnavut	Boşnak	Türk	Diğer
1	Priştine	112	12	0	0	0
2	Podujevo	4	4	0	0	0
3	Gllgoç	3	3	0	0	0
4	Kosovo O	2	2	0	0	0
5	Obiliç	2	2	0	0	0
6	Mitroviça	5	4	0	0	1
7	Skenderay	3	3	0	0	0
8	Viçitirn	3	3	0	0	0
9	Zubin Pot.	0	0	0	0	0
10	Leposaviç	0	0	0	0	0
11	Zveçan	0	0	0	0	0
12	İpek	6	2	0	0	4
13	İstok	2	2	0	0	0
14	Klina	2	2	0	0	0
15	Deçan	3		3	0	0
16	Junik	1	1	0	0	0
17	Yakova	8	8	0	0	0
18	Rahovça	3	3	0	0	0
19	Malişevo	2	2	0	0	0
20	Prizren	11	6	1	0	4
21	Suvareka	2	2	0	0	0
22	Dragaş	1	0	0	0	1
23	Mamuşa	1	0	0	1	0
24	Ferizovik	6	6	0	0	0
25	Liplan	4	4	0	0	0
26	Ştimle	1	1	0	0	0
27	Ştrpçe	1	1	0	0	0
28	Kaçanik	2	2	0	0	0
29	H.İ.Elezit	1	1	0	0	0
30	Gilan	7	7	0	0	0
31	Kamenitca	5	5	0	0	0
32	Novobrd	1	1	0	0	0
33	Viti	4	4	0	0	0
Toplam		108	96	1	1	10

Kaynak: EBTB, 2009/2010

Tablo 3'te görüldüğü gibi; 108 okuldan 96'sı (%88.9) Arnavut dilinde, 1'i (% 0.9), Boşnak dilinde, 1'i (% 0.9) Türk dilinde okul ve 10'u (% 9.3) birçok dilde eğitim veren okullardır.

Buna göre Kosova'nın hemen her bölgesinde Arnavut dilinde eğitim veren okul mevcutken, Boşnak dilinde eğitim veren 4 okul (bunlardan 3'ü Deçan'da, 1'i de Prizren'de), Türk dilinde eğitim veren 1 okul (Mamuşa'da) mevcuttur, diğer dillerde eğitim veren 10 okul (1'i Mitroviça'da, 4'ü İpek'te, 4'ü

Prizren'de, 1'i de Dragaş'ta) mevcuttur. Zubin. Pot, Leposaviç ve Zveçan'da ise hiçbir öğrencinin olmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 4. Üst Ortaöğretimde Eğitim Personeli;

Sayı:	Belediye	Tümü		Öğretmen		Müdür		Müdür Yardımcısı	
		Tümü	Bayan	Tümü	Bayan	Tümü	Bayan	Tümü	Bayan
1	Priştine	812	389	643	347	44	17	125	2
2	Podujevo	281	64	241	57	12	6	28	1
3	Gllogoç	179	37	152	35	9	2	18	0
4	Kosovo O	75	30	66	29	3	0	6	1
5	Obiliç	78	28	68	26	2	0	8	2
6	Mitroviça	299	116	252	111	14	3	33	2
7	Skenderay	195	53	167	51	9	1	19	1
8	Viçitirn	213	35	181	33	11	2	21	0
9	Zubin Pot.	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Leposaviç	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Zveçan	0	0	0	0	0	0	0	0
12	İpek	430	163	371	139	13	7	46	17
13	İstok	118	29	101	26	4	1	13	2
14	Klina	121	19	107	18	4	1	10	0
15	Deçan	128	27	106	26	6	0	16	1
16	Junik	19	3	15	3	1	0	3	0
17	Yakova	322	159	276	147	11	2	35	10
18	Rahovça	106	14	89	14	6	0	11	0
19	Malişevo	153	24	132	23	6	1	15	0
20	Prizren	558	178	500	166	16	5	42	7
21	Suvareka	181	68	159	66	7	1	15	1
22	Dragaş	77	3	69	3	2	0	6	0
23	Mamuşa	12	5	11	5	1	0	0	0
24	Ferizovik	418	139	358	133	16	3	44	3
25	Liplan	204	55	173	53	10	2	21	0
26	Ştimle	83	23	73	23	2	0	8	0
27	Ştrpçe	17	3	13	3	1	0	3	0
28	Kaçanik	108	24	92	24	4	0	12	0
29	H.İ.Elezit	22	6	19	6	1	0	2	0
30	Gilan	454	136	416	131	15	0	23	5
31	Kamenitca	148	18	124	16	5	0	19	2
32	Novobrdo	9	3	5	3	1	0	3	0
33	Viti	165	41	143	35	8	3	14	3
Toplam		5985	1892	5122	1752	244	57	619	83

Kaynak: EBTB, 2009/2010

Tablo 4'te EBTB 2009/2010 istatistiklerine göre, Kosova'daki Üst Orta Öğretim okullarında 5985 eğitim personeli bulunmaktadır.

Kosova'da Üst Orta Öğretim Eğitim Personelinden, 5122 öğretmenin 1752'si bayan, 3370'i erkek, 244 yönetim personelinin 57'si bayan, 187'si erkek, 619 yardımcı personelden 83'ü bayan 536'sı erkektir.

Üst Orta Öğretim personelinin 1898'sinin bayan, 4093'nün de erkek olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Bundan anlaşılacağı üzere Üst Orta Öğretim eğitim personelinin erkek ağırlıklı olduğu göze çarpmaktadır.

Prizren'de Üst Orta Öğretim Eğitim Personelinden, 500 öğretmenin 166'sı bayan, 334'ü erkek, 16 yönetim personelinin 5'i bayan, 11'i erkek, 42 yardımcı personelden 7'si bayan, 35'i erkektir. Bundan, 558 eğitim personelinin 178'in bayan, 380'in erkek olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Zubin. Pot, Leposaviç ve Zveçan'da ise hiçbir eğitim personelinin olmadığı göze çarpmaktadır.

Tablo 5. Üst Ortaöğretimde öğretmen ve öğrenci sayısı;

Sayı	Belediye	Öğrenci	Öğretmen	Bir Öğretmene Düşen Öğrenci Sayısı
1	Priştine	13434	643	20.9
2	Podujevo	5440	241	22.6
3	Gllogoç	3908	152	25.7
4	Kosovo O	1671	66	25.3
5	Obiliç	1007	68	14.8
6	Mitroviça	5178	252	20.5
7	Skenderay	3147	167	18.8
8	Vıçitirn	4346	181	24.0
9	Zubin Pot.	0	0	0.0
10	Leposaviç	0	0	0.0
11	Zveçan	0	0	0.0
12	İpek	6212	371	16.7
13	İstok	2233	101	22.1
14	Klina	2089	107	19.5
15	Deçan	2168	106	20.5
16	Junik	251	15	16.7
17	Yakova	5643	276	20.4
18	Rahovça	2715	89	30.5
19	Malişevo	3062	132	23.2
20	Prizren	8431	500	16.9
21	Suvareka	3293	159	20.7
22	Dragaş	927	69	13.4
23	Mamuşa	158	11	0.0
24	Ferizovik	7891	358	22.0
25	Liplan	3641	173	21.0
26	Ştimle	1661	73	22.8
27	Ştrpçe	146	13	11.2
28	Kaçanik	1858	92	20.2
29	H.İ.Elezit	457	19	24.1
30	Gilan	7782	416	18.7
31	Kamenitca	2223	124	17.9
32	Novobrdo	39	5	0.0
33	Viti	3042	143	21.3
Toplam		104053	5122	20.3

Kaynak: EBTB, 2009/2010

Tablo 5'e göre; Üst orta öğretimde 104053 öğrenciye karşılık 5122 öğretmen bulunmaktadır. Bir öğretmene 20.3 öğrenci düşmektedir.

Prizren' de Üst orta öğretimde 8431 öğrenciye karşılık 500 öğretmen bulunmaktadır. Bir öğretmene 16.9 öğrenci düşmektedir. Buna göre; Öğrenci sayısı, Priştine'de (13434) en çok iken, Novobırdo'da (39) en azdır. Öğretmen

sayısı da aynı şekilde Priştine’de (643) en çok iken, Novobırdo’da (5) en azdır. Zubin. Pot, Leposaviç ve Zvečan’da ise hiçbir öğrenci ve öğretmenin olmadığı göze çarpamaktadır.

Tablo 6. Genel ve Mesleki Liselerde Öğrenci Sayısı

Okul Türü	Öğrenci				Toplam
	10	11	12	13	
Mesleki Liseler	20402	14686	12198	11702	58988
Lise	17119	14026	11825	2095	45065
Toplam	37521	28712	24023	13797	104053

Kaynak: EBTB, 2009/10

Tablo-6 incelendiğinde, meslek liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı toplam 58.988, genel liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı ise toplam 45.065’dir. Buna göre mesleki liselerde öğrenim gören öğrenci sayısı genel liselerdeki öğrenci sayısından daha fazladır. Buradan Kosova’da mesleki eğitime daha yoğun ilgi olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

Tablo 7. Liselerde Öğrenci Sayıları

Sayı	Okul Türü	Okul Sayıları	Öğrenci				Toplam
			10	11	12	13	
1	Resim Sanatı	1	150	112	89	107	458
2	Tarım	3	987	649	635	585	2853
3	Ekonomi	10	4927	3412	3003	2775	14117
4	Sağlık	7	2339	1951	1620	1538	7448
5	Müzik	6	193	138	112	93	536
6	Teknik	19	8757	6011	4873	4818	24459
7	İlahiyat	1	213	177	140	125	655
8	Ticaret	1	132	103	80	80	395
9	Karma	9	2704	2136	1646	1581	8067
Toplam		57	20402	14686	12198	11702	58988

Kaynak: EBTB, 2009/2010

Tablo 7’de görüldüğü gibi; 2009/2010 öğretim yılında, Resim Sanatı Meslek Lisesinde 458 öğrenci, Tarım Meslek Lisesinde 2853 öğrenci, Ekonomi Meslek Lisesinde 14117 öğrenci, Sağlık Meslek Lisesinde 7448

öğrenci, Müzik Okulunda 536 öğrenci, Teknik Meslek Lisesinde 24459 öğrenci, İlahiyat Lisesinde 655 öğrenci, Ticaret Meslek Lisesinde 395 öğrenci öğrenim görürken, Karma liselerde 8067 öğrenci öğrenim görmektedir.

Buna göre; Kosova'daki öğrencilerin, öğrenim görmek için daha fazla Teknik Meslek Lisesi ve Ekonomi Meslek Lisesi'ni tercih ettikleri sonucunu çıkarmak mümkündür. En az tercih ettikleri lise türü de Ticaret Meslek Lisesi olarak ortaya çıkmaktadır.

EBTB 2009/2010 istatistik sonuçlarına göre Kosova'da 7 Sağlık Meslek Lisesi olduğu ve 2009/2010 öğretim yılında Sağlık Meslek Liselerinde toplam 7488 öğrencinin öğrenim görmekte olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre; Mesleki eğitimde Kosova'daki öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üçüncü lise türü de Sağlık Meslek Lisesi olarak ortaya çıkmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere Sağlık Meslek Lisesi'ne öğrenciler tarafından yeterince ilgi gösterilmektedir.

Tablo 8. “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi'nde 2010/2011 Öğretim Yılında Mevcut Bölümler;

Sayı	Bölüm
1	Genel Hemşire Yardımcısı
2	Pediyatri Hemşire Asistanı
3	Hemşirelik
4	Eczacılık Teknisyenliği
5	Dişçi Asistanı

Tablo 8'den de anlaşılacağı üzere “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi'nde 2010/2011 Öğretim Yılında Genel Hemşire Yardımcısı, Pediyatri Hemşire Asistanı, Hemşirelik, Eczacılık Teknisyenliği ve Dişçi Asistanı bölümleri mevcuttur.

Tablo 9. “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi’nde 2010/2011 Öğretim Yılında Sınıf, Öğrenci ve Öğretmen sayısı;

Sınıf			Öğrenci			Öğretmen		
Türkçe	Arnavutça	Boşnakça	Türkçe	Arnavutça	Boşnakça	Türkçe	Arnavutça	Boşnakça
5	31	8	170	1250	300	15	52	17
Toplam			Toplam			Toplam		
44			1720			84		

Tablo 9’a bakıldığında, Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi’nde 2010/2011 Öğretim Yılında, Türk Dilinde 5 sınıf, Arnavut dilinde 31 Sınıf ve Boşnak dilinde 8 sınıf olmak üzere toplam 44 sınıf olduğu görülmektedir.

Öğretmen ve öğrenci sayılarına bakıldığında ise, 170 öğrenci Türk dilinde, 1250 öğrenci Arnavut Dilinde ve 300 Öğrenci Boşnak dilinde olmak üzere toplam 1720 öğrenci eğitim görmektedirler.

Öğretmen sayılarına bakıldığında da, Türk dilinde 15 Öğretmen, Arnavut Dilinde 52 ve Boşnak dilinde 17 olmak üzere toplam 84 öğretmen görev yapmaktadır. Bundan anlaşılacağı üzere, bu lisede öğretmen, öğrenci ve sınıf sayıları açısından en fazla Arnavut dilinin mevcut olduğu söylenebilir.

2.6. Meslek Eğitimi Genel Bilgileri

Mesleki eğitim, insanoğlunun ilerlemesinde kararlı ve belirli bir etken olagelmıştır. Aynı zamanda insanın yaratıcı ve yenileyici gelişmesi için önemli bir faktördür. Eğitim ve “İş” ilişkisi ilkel çağlardan beri var olmakla beraber bu ilişki değişik biçimlerde oluşmuş ve çeşitli aşamalardan geçerek sürekli gelişme göstermiştir. Sonuçta mesleki eğitim, kuram ve uygulama yönünden geniş ve kapsamlı bir anlam kazanmıştır. Genel eğitime nazaran mesleki eğitim daha pahalıya mal olan bir örgün eğitim sistemidir (Tufan, Mızrak, Çelik 2009).

Meslek eğitiminin temel hedefi, yeterliğe sahip bir yurttaş olarak öğrencinin demokratik topluma katılımını sağlayacak şekilde kişiliğini geliştirmek ve sürekli değişmekte olan iş piyasasında başarılı olabilmesini

sağlamaktadır. Bu hedeflerin gerçekleşmesi için cesaretlendirici hususlar olarak öğrencinin özgüven duygusunun gelişmesi, karar vermede özgür iradenin gelişmesi, duygusal, zihinsel ve mesleki gelişme için yaşam boyu öğrenme arzusunun olmasıdır (EBTB, 2006).

EBTB'na göre, bu hedeflerin gerçekleşebilmesinde okulun sağlaması gereken olanaklar şöyle sıralanabilir:

- İstihdamı ve görev başında ilerlemeyi sağlayacak, bilgiye, alışkanlık ve tutumlara dayalı mesleki yeterliklerin geliştirilmesi;
- Uluslar arası standartlara uygun iş güvenliği kurallarını uygulayabilecek koşulların sağlanması;
- Meslek hayatında karşılaşılabilecek zorluklarla baş edebilmesi için zihinsel ve bedensel gelişme ortamının sağlanması;
- Kendi niteliğini ve potansiyelini nesnel bir şekilde değerlendirebilmesi ve meslekte sürekli gelişme sürecinde sorumluluk üstlenebilmesi için desteğin sağlanması;
- Çalışma esnasında karşılıklı işbirliği ve güvenin geliştirilmesi için olanakların sağlanması;
- Yüksek öğrenime devam edebilme olanaklarının sağlanmasıdır.

2.6.1. Mesleki Öğrenim Sonunda Öğrencilerin Kazanacakları Yeterlilikler

Genel Yeterlilikler

Öğrencilerin gelecekte gereksinim duyacakları genel yeterlilikleri kazanmalarında mesleki eğitim önemli rol oynamaktadır. Kazanacakları yeterlikler öğrenim programını etkin bir şekilde benimseme; öğrenim programıyla bütünleşmiş şekilde mesleki yeterlilikleri gerekli seviyede geliştirme; toplum ve iş piyasasına uyum sağlayacak seviyede mesleki yeterlilikleri geliştirme olarak sıralanabilir (EBTB, 2006).

Bu şekilde öğrenci:

- Kişilik ve mesleki gelişimi için gerekli bilgiye erişim yollarını ve tekniklerini bilgisayar ortamı da dahil olmak üzere kullanabilir;

- Mesleki, bireysel ve toplumsal bağlamda karşılaşacağı problemlerin çözümünde bedenen, ruhen ve zihnen katılabilir;
- Mesleki, bireysel ve toplumsal gelişmelere karşı yapıcı eleştirel bir yaklaşım geliştirebilir.

2.6.2. Ders Planına Yönelik Genel Açıklamalar

EBTB' na göre mesleki eğitim, zorunlu genel dersler, uygulamalı teorik/sosyal dersler, zorunlu seçmeli dersler, mesleki dersler, meslek uygulama eğitimi ve serbest seçmeli derslerden oluşmaktadır.

2.6.2.1. Zorunlu Genel Dersler

- Bu derslerin içeriği tüm meslek alanları için aynıdır.

Bilişim Teknolojisi dersi: 10. sınıf Bilişim Teknolojileri dersi bütün meslekler için aynı ve sonraki sınıflarda doğrudan uygulama olanağı olursa branş dersi sayılacak ve bu ders grubuna yerleştirilecektir. (örneğin, Programlama veya Bilgisayar Destekli Çizim dersleri öngörüldüğü takdirde parantez içindeki ders kredisi meslek dersi ile yer değişecektir. Aksi durumda bu bölümlerdeki 11,12 ve 13. sınıf genel dersler zorunlu derslerin haftalık kredileri 13 ders saatine çıkarılacaktır (EBTB, 2006).

2.6.2.2. Uygulamalı Teorik dersler/Sosyal Dersler

- Bu ders grubundan 10. sınıfta haftalık 3 ders saati seçilir. Bu grupta haftalık ders kredisi 1 saat/hafta olan 3 ders veya kredisi 2 saat/haftalık 1 ders ve 1 saat/haftalık 1 ders seçilir. 13. sınıfta aynı seçim yapılır veya meslekle ilgili haftalık (örneğin, Fizik) kredisi 3 saat olan tek bir ders seçilir ve bir ders daha eklenir (örneğin, Matematik).
- 10. sınıfta sosyal derslerden birinin seçilmesi önerilir (EBTB, 2006).

2.6.2.3. Zorunlu Seçmeli Dersler

- Bu dersler mesleki değildir fakat mesleğin geleceği ile ilgili derslerdir. Örneğin, teknik mesleklerin 12 ve 13. sınıflarında 1+1 olan Proje Yönetimi dersi önerilmiştir. Bunun dışında program geliştirme grubunun uygun gördüğü meslekle ilgili ve aynı krediye sahip diğer dersler de öngörülmüştür (EBTB, 2006).

2.6.2.4. Mesleki Dersler

- Bu ders grubuna mesleki standartları sağlayacak uygun kredili dersler öngörülmüştür. 10. sınıf benzer meslek gruplarına, mesleklere göre ders içeriğini belirlemeden, aynı dersleri önermektedir.
- 11. sınıf dersleri ise meslek özelliklerine bağlı olarak benzer veya farklı olabilir. Ancak bu sınıfta 10. sınıfa göre meslek derslerine ilgi daha yoğundur.
- 12. sınıf meslek alanı için farklıdır ve bu sınıfı tamamlayan her öğrenci mesleki yeterlik kazanmış niteliktedir. 12. sınıfı tamamlayan öğrencilerin öğrenimine devam etmeyeceği dikkate alınarak, tüm mesleki derslerin 10-12. sınıflarda görülmesi gerekir. Öğrenimini tamamlayan öğrenci mezun olduğu bölüm diplomasını alma hakkına sahiptir ve ilgili meslek (eczacı teknisyeni, hemşire, dişçi asistanı vb.) nitelikli elemanı (kalifiye elemanı) unvanı kazanır.
- 13. sınıf derslerinin, benzer meslek gruplarında aynı olmasına dikkat edilmiştir. 13. sınıfta öğrenciyi yüksek öğrenime hazırlamak amacıyla genel meslek derslerine ağırlık verilmiştir. Mesleki öğrenimini tamamlamayan bazı bölüm öğrencileri bunu 13. sınıfta yapabilirler. 13. sınıfı tamamlayan öğrenci ilgili meslek (eczacı teknisyeni, hemşire, dişçi asistanı vb.) Teknisyeni unvanı kazanır (EBTB, 2006).

2.6.2.5. Meslek Uygulama Eğitimi

Mesleki derslerin önemli bir kısmının uygulama derslerine ayrılmadığı öngörülmüştür. Teorik ile Uygulama dersleri meslek alanı uzmanlarınca belirlenmiştir. 10. sınıfta düşük bir uygulama dersi oranıyla başlayıp 11 ve 12. sınıflarda giderek artar, ki bu oran 13. sınıfta tekrar azaltılır. Meslek okulları sahip oldukları olanaklar ve buldukları özel durumlar dikkate alınarak, öğrenimi etkilemeyecek şekilde belirlenen sıralamada hafif değişiklikler yapabilirler.

- Ders programı genel tablosunda derslerin uygulama, laboratuvar, atölye ve teori oranları belirtilmeden kümülatif sayılar verilmiştir. Bunun sebebi, meslek okullarının kendi şartlarına (okulların altyapısı, işletmelerin cinsi vb.) en uygun bir biçimde uygulama eğitimini düzenleme fırsatının verilmesidir (EBTB, 2006).

2.6.2.6. Serbest Seçmeli Dersler

- Bu ders grubu için kesin bir karar verilmiş değildir. Bu gruba bazen isteğe bağlı olan derslerin kapsanması düşünülmüştür. Bu dersler okul veya öğretmen tarafından önerilebilir. Bu ders kredisi genel ders kredisine dahil edilemez. Bu derslerin ileride öğrencinin ilgisini çekecek derslerden veya yeniliklere uygun olması yararlıdır. Zaman içerisinde bu derslerden herhangi biri mesleki açıdan zorunlu olduğu düşünülürse, EBTB' nin onayıyla zorunlu dersler sınıfına dahil edilebilir (EBTB, 2006).

Haftalık ders sayısı toplam 32 saattir. Bir ders 45 dakikadır. Haftada 5 gün ders yapılır. Öğretmenler ders planlamasını detaylı ders programlardaki kategori ve ders içeriklerine dayanarak yaparlar. Uygulama eğitimi derslerin öngörüldüğü alanlarda, açıklamalara dayanarak eğitmenler, somut etkinliklerin öngörüldüğü, uygulama eğitim planını hazırlarlar. Bunun yanından uygulama eğitimi açıklamalarında öngörülen her kazanım için değerlendirme araçları geliştirirler (EBTB, 2006).

2.6.3. Öğretim Yöntemleri

EBTB' nın belirlediği eğitim yöntemleri için, branş ve meslek uygulama eğitimi öğretmenlerinin, öğrencilerin etkin öğrenmesini teşvik eden, toplumsal ve mesleki yeterliklerini geliştirecek ve kalıcı kılacak öğretim şekli ve yöntemini seçmeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Bu ders planlaması, öğrencilerin önbilgileri, branş ve meslek uygulama eğitim derslerinin ayrıntılı içerikleri, bu derslerin harmanlanma derecesi, okulun ders sürecini gerçekleştirebilmeye sahip olduğu gerçek olanaklar vb. hususlar dikkate alınarak, bir ön analiz sürecine dayanmalıdır. Bu planlama, okul yönetimi ve okul personelinin sıkı işbirliği çerçevesinde çalışmalarını gerektirmektedir (EBTB, 2006).

Öğrenci için öğrenme sürecindeki önemli etkenlerden biri motivasyondur. Öğretmen veya atölye öğretmeni, öğrencilere öngörülen hedefleri yakalama dereceleri gösterilmelidir. Bu onlar için önemli bir motivasyon kaynağı olacaktır. Başarı derecesini yükseltecek olan başka bir husus ise teori ile uygulamanın bir biriyle iç içe şekilde sunulmasıdır. Öğretmen öğrencilerin teorik bilgiler, uygulama beceri ve alışkanlıkları dışında çalışma, toplum ve yaşama karşı tutumlarını geliştiren yöntemleri de seçmelidir. Grup ve Proje Çalışmalarında, öğrenci meslek ve gelecekte toplumsal yaşamı boyunca karşılaşacağı tüm sorunların çözümünde kullanabileceği yeterliklere sahip olma fırsatını yakalayabilmektedir (EBTB, 2006).

Öğrenim, öğretmen ve atölye öğretmenleri tarafından sadece okul binalarında değil, okul dışında da yapılmalıdır. Verilen ödevlerin ve bağımsız araştırma çalışmalarının, öğrencilerin mesleki gelişiminde önemli etkileri olacaktır. Öğretim yöntem ve teknikleri çok sayıda olup çeşitleri de çoktur. Öğretmenler, sıkı bir işbirliği ve düşünce alışverişi içerisinde, kendilerine en uygun olanın yöntemi seçerler. Öğretim yöntemlerinin şu şekilde sıralanması mümkündür: Anlatma, Gösterme, Problem Çözme, Uygulama, Proje Çalışması, Grup Çalışması vb. Teorik derslerde anlatma, gösterme ve problem çözme yöntemleri. Uygulama derslerinde ise atölye öğretmeni

tarafından gösterme, öğretmen denetiminde uygulama (yapma) ve bağımsız uygulama yöntemleri önerilir (EBTB, 2006).

Öğrencilerin değerlendirilmesi hususu ise, nesnel, öğrencilerin ilerlemesini teşvik edecek yöntem ve araçların kullanılması önerilir. Araç ve yöntemlerin öğretmen tarafından belirlenecek olan sürekli ve final değerlendirmesi önemlidir. Kriterlere dayalı değerlendirme amaçlanmalı; öğrencilerin bir birleriyle karşılaştırıldığı sıralama değerlendirilmesinden kaçınılmalıdır. Önerilen değerlendirme biçimleri şöyledir: Sözlü sınav, yazılı sınav, yazılı ödevler, öğrenci izleme etkinliği, kontrol kağıtları, proje değerlendirmesi vb. uygulama derslerinde kontrol kağıtları en baskın araç olmalıdır. Öğretmen gerçek durumu dikkate alarak, en uygun olan değerlendirme aracını seçer. EBTB'nın uygun genelgelerine göre, öğrencilerin gerçek ve benzetişim durumlarında yaptıkları iş branş ve meslek uygulama dersleri değerlendirmeye alınacak en önemli hususlardır. Öğretimde olduğu gibi değerlendirme sürecinde de öğretmen, yalnızca bilgi kaynağı olan konumundan, öğrenme etkinliğini yöneten, izleyen ve değerlendiren konumuna taşınmalıdır. Sonuç (final) Değerlendirmesi ile ilgili meslek alanının her kademesi sonunda üç alanda yoğunlaşmış sınavlar şeklinde yapılır:

- ✓ Genel kültür dersleri sınavları
- ✓ Mesleki dersler bütünleme sınavları
- ✓ Meslek uygulama eğitimi bütünleme sınavları

Bu sınavların sonuçlarından, mesleki öğrenimin her iki kademesi sonunda sertifikalar verilmektedir. Bu sınavlarda alınan puanların nota dönüştürülmesi katsayı ve hesaplama yöntemleri EBTB tarafından yayınlanacak bir genelge ile belirlenecektir (EBTB, 2006)

2.6.4. Ders Programının Uygulanma Esasları

EBTB' nın savaşın bitiminden sonra başlattığı, en gelişmiş uluslar arası standartlar düzeyinde bir okulun yaratılması görüşünü, bütün etkinlik alanlarında çok yönlü ve pratik adımlar atarak gerçekleştiriyor. Kosova toplumunun kalkınması ve gelişmesi için tarihi öneme sahip bu

yapılandırmada, EBTB bakış açısını kendi geleceği ve ülkesi hakkında somut görüşe sahip bireyleri yetiştirecek şekilde değiştirmeyi amaçlanmıştır. Bu gelişme, Kosova toplumunu, gelişmiş Avrupa ve dünya ülkelerinin siyasi etkinlik, ekonomik, entelektüel, bilimsel, teknolojik ve sosyokültürel gelişmelerde yer almasını sağlamaktadır (EBTB, 2006).

Bu ders programının geliştirilmesi şekil, metodolojik yaklaşım, ders yönetimi ve kapsamı, ders araçları, yöntemler, değerlendirme teknik ve araçları açısından gelişmiş bir bilimsel sürecin temellerine dayanmaktadır. Program geliştirme uzman grubu, eğitimdeki yeni gelişmeleri takip etmekte ve uluslararası uzmanlarla işbirlikli ortamda çalışmaktalar (EBTB, 2006).

Meslek liseleri 10. 11. 12. ve 13. sınıf ders programları geliştirilirken, öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirme, okul gereksinimlerini karşılayacak şekilde katılımı sağlama, günlük alışkanlıkları, değer, tutum ve davranışlarını değiştirme özelliklerini geliştirebilmeleri dikkate alınmıştır. Ayrıca on birinci sınıf ve üst ortaöğretim süresince öğrenciler akademik bilgiler, bilimsel veriler ve farklı kültürel alanlarla karşı karşıya kalacaklardır (EBTB, 2006).

2.6.4.1. Uzak Hedefler

12. 11. 12. ve 13. sınıf ders programının uzak hedefleri şunlardır:

- Öğrencilerin zihinsel, estetik, bedensel, toplumsal, ahlaki ve manevi gelişim şartlarını sağlayabilme,
- Öğrenim yoluyla arzularını gerçekleştirebilmeleri için, meslek seçiminde doğru ve eğilimleriyle uyumlu yönlendirmeyi sağlayabilme,
- Bilgilerini pekiştirerek geleceklerini hazırlayacak eğitim ve becerilerini geliştirip yönlendirebilme,
- Bilgiye ulaşma ve işleyebilmeleri için değişik kaynaklardan yararlanma, bilgi ve kanıtlara karşı eleştirel yaklaşımı geliştirme olanağı sunabilme

- Katıldıkları etkinliklere bağlı grup içinde davranış kurallarına uyarak öğrencilerin bağımsız sorumluluk ve eylem üstlenmelerine fırsat tanıyabilme,
- İlgili duydukları çalışma sahalarının meslek ve akademik gelişme imkânları dikkate alınarak değişik değerlendirme yöntemleriyle başarılı olacakları alanlara yönlendirebilme.

Program geliştirme grupları yukarıda belirtilen uzak hedeflerden içeriğe uygun olarak genel ve özel hedefleri ve 10. 11. 12. ve 13. sınıf sonunda geliştirilecek kazanımları belirlemişlerdir (EBTB, 2006).

2.6.4.2. Genel Amaçlar:

Bu ders programı hedeflerinin gerçekleştirilmesi için genel ve özel nitelikte kazanılacak davranışların tespit edilmesi gerekir. Amaçlanan başarı derecesinin sağlanması için her zaman önceden tespit edilmiş ve genel bir seviyeyi temsil edecek, karmaşık olmayan davranışlar belirlenir (EBTB, 2006).

EBTB meslek liseleri 10. 11. 12. ve 13. sınıf ders programı çerçevesinde öğretim yılı sonunda öğrenciler için genel hedefler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

A. Tutum ve değerler açısından

Bilgiye (derse) karşı eleştirel, Öğrenmeye açık, Hoşgörülü, Saygılı, İstekli olabilme.

B. Bilgi açısından

Terimleri, Kanıtları, Kavramları, İlkeleri, Süreç ve yöntemleri öğrenebilme.

C. Anlama açısından

Kanıt ve ilkeleri (basit durumlarda uygulamasını), Malzemelerin yapısını, Sebep-sonuç ilişkisini, Yöntem ve süreçlerin gerekliliğini anlayabilme.

Ç. Yeni durum ve şartlar açısından

Kanıt ve ilkeleri, Süreç ve yöntemleri, Problem çözümlerini uygulayabilme.

D. Analiz açısından

Bilgileri, Kanıtların karşılaştırmasını, Sebep-sonuç ilişkisini, Herhangi bir metindeki olaylar ilişkisini çözümleyebilme.

E. Sentez (eleştirel düşünce) açısından

Gerekli ve gereksiz bilgiler, Kanıt ve düşünce arasındaki fark, Problem çözmede ilkeleri uygulama, Örneklendirmeyi yorumlama, Varsayımlara karşı eleştirel düşünce geliştirebilme,

Bu hedeflerin gerçekleşme derecesini tespit etmek için gerekli araç ve yöntemlerin geliştirilmesi gereklidir (bk. Değerlendirme).

2.6.4.3. Değerlendirme

Değerlendirme, öğrencilere kazandırılması gereken davranışlar hakkında genel bilgileri algılama, sistematik derleme, inceleme ve yorumlama süreci olarak belirlenmiştir. Değerlendirme, ders programında belirlenen davranışların kazanılma derecesi esasına dayanmaktadır. Bu süreç aşağıda belirtilen bazı temel ilkelere dayanır:

Değerlendirme Araçları

Okul yönetimi ve öğretmenin, uygun ölçme ve değerlendirme aracı seçip uygulanmalıdır. Bu araçlar şöyle sıralanabilir.

- Algılama
- Soru sorma
- Uygulama veya deney raporu
- Sözlü ifade
- Yazılı ifade
- Belirtke tablosu
- Ölçüt ve amaçlara dayalı başarı testleri
- Soru sorarak oluşturulan başarı testleri
 - çoktan seçmeli

- kısa açık cevaplı
- uzun açık cevaplı testler

ve öğretmenün uygun gördüğü diğere araçlar olabilir. Her okul 10. 11. 12. ve 13. sınıf öğretim süreci sonunda elde edilen başarı derecesi için kendi ölçü ve ölçütlerini belirler.

Başarı (kazanım) Derecesi

Öğretim yılı sonunda her öğrenci aşağıdaki başarı derecesi ile değerlendirilir:

- Pek iyi (başarı derecesi çok yüksek)
- İyi (başarı derecesi yüksek)
- Orta (başarı derecesi orta)
- Yeter (başarı derecesi sınırlı)
- Zayıf (başarı derecesi zayıf)

Başarı derecesi, genel amaçlarda belirlenen öğrencilerin kazanacakları davranışlar esasına dayanır.

Tablo 10. Başarı Kazanım Derecesi

Genel hedefler	Çok yüksek başarı	Yüksek başarı % 80	Orta başarı % 60	Sınırlı başarı % 40	Yetersiz Başarı
Ders Bilgisi	Ders bilgilerinin basit durumlarda bilme ve uygulamada çok	Ders bilgilerinin basit durumlarda bilme ve uygulamada	Ders bilgilerinin basit durumlarda bilme ve uygulamada orta	Ders bilgilerinin basit durumlarda bilme ve uygulamada sınırlı başarı	Ders bilgilerinin basit durumlarda bilme ve uygulamada
Bilimsel süreçleri anlama	Kanıtları, ilkeleri sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplanıp yönetilmesi ve basit yargılara varmada çok yüksek anlama ve	Kanıtları, ilkeleri sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplanıp yönetilmesi ve basit yargılara varmada yüksek anlama ve	Kanıtları, ilkeleri sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplanıp yönetilmesi ve basit yargılara varmada orta anlama ve	Kanıtları, ilkeleri sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplanıp yönetilmesi ve basit yargılara varmada sınırlı anlama ve uygulama yeteneği	Kanıtları, ilkeleri sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplanıp yönetilmesi ve basit yargılara varmada yetersiz anlama ve
Eleştirel düşünme	Doğru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karmaşık durumlarda eleştirel düşünce	Doğru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karmaşık durumlarda eleştirel düşünce	Doğru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karmaşık durumlarda eleştirel düşünce	Doğru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karmaşık durumlarda eleştirel düşünce	Doğru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karmaşık durumlarda eleştirel düşünce
Manevra	Manevra becerisi yüksek	Manevra becerisi yüksek	Manevra becerisi yüksek	Manevra becerisi düşük	Manevra becerisi düşük

Kaynak: (EBTB, 13.Öğretim Plan ve Programı/Meslek Liseleri 2006:13)

2.1.7. Eczacılık Teknisyenliği Programı İle İlgili Genel Bilgiler

Aşağıda Eczacılık Teknisyenliği programı hakkında genel bilgiler sırasıyla verilmiştir.

2.1.7.1. Programın hedefleri

Eczacılık teknisyenliği programı eczacılık hizmetleri alanında teorik, pratik ve klinik uygulamaları içerir. Eczacılık Teknisyeninin görevi, sorumlu eczacının bilgi, talimat ve onayı dâhilinde, eczacılık uygulamalarının pratik ve mekanik alanlarında beceri kazanmak, ilaçların üretimi ve dağıtımında yardımcı olmak, hasta kayıtlarını tutmak ve hazırlamaktır. Teknisyenler bu amaçla şu bilgilere sahip olmak durumundadır (tr.wikipedia.org).

- Araç, gereç ve donanım bilgisi
- Dinleme yeteneği
- Ekip çalışmasına uyum
- Hijyen bilgisi
- İkna yeteneği
- İletişim yeteneği
- İlk yardım bilgisi
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri bilgisi
- İşyeri işletimi ile ilgili bilgi
- Karar verme yeteneği
- Yasal düzenlemelerle ilgili bilgi
- Teknolojik gelişmelere ait bilgi
- Öğrenme yeteneği
- Organizasyon yeteneği
- Satış teknikleri bilgisi
- Standart ölçüler bilgisi
- Temel muhasebe bilgisi.

2.1.7.2.Öğretimin Temel Amaçları

Eczacılık (iki seviyeli) eğitiminin temel amacı, öğrencilerin demokratik çevreye aktif ve duyarlı vatandaşlar olarak dahil edilmeleri, sürekli değişmekte olan iş piyasası için onların kişiliklerini geliştirmektir. Bu amaca ulaşmaları öğrencilerde özgüven duygusunun geliştirilmesi, karar verme iradesinin güçlendirilmesi, öncelik kullanma ve hazır olma duygusunu hayatları boyunca kullanmalarının teşvik edilmesi gibi yararlar sağlamaktadır (EBTB 2008: 55).

Öğrencilerin duygusal, entelektüel ve profesyonel açıdan bireysel gelişimlerini sağlamak için, mesleki okulların onlara sağlayacağı imkânlar:

- Mesleki kavramların bilgiler, alışkanlıklar ve tutumlar/değerleri göz önünde bulundurarak, iş bulmayı, mesleki eğitim ve yeteneklerinin ileri gelişimi için imkân sağlamak;
- Kendi değer ve potansiyellerini gerçekçi bir şekilde değerlendirmeleri için onlara destek olmak, gelecek profesyonel kariyerlerinde doğru yönlendirmek ve sürekli kişisel ve mesleki gelişim sürecinde sorumluluk almaları için yönlendirmek;
- İşbirliği ve karşılıklı güvenin mesleki tecrübe ile gelişimi için destek olmak;
- Kendi mesleklerinin perspektif gelişimini tanıma imkânı sağlamak, ki bunlar bölgeye ve Avrupa'ya dahil olma yolunda temel adımları teşkil eder;
- Uluslar arası standartlara uygun şekilde iş ve çevreyi koruma kurallarını öğrenme ve uygulama şartları.

2.1.7.3. Öğretimin Yapısı

Eczacılık Teknisyenliği bölümünün I. ve II. seviyelerindeki eğitim, üst orta öğretimde görülmektedir (EBTB 2008: 55).

“Eczacılık” için, I. seviye eğitim gören ve Kosova piyasasının geleceğinde öncelikli gösterilen ve eczacılık sektöründe hizmet veren şirketlerin işlerine atıfta bulunur. Bundan yola çıkarak Eczacılık II. seviye öğrencisi eczane, ilaç

üreten fabrika, organik ilaçlar üreten laboratuvar, iyileştirici yardımcı maddeler üreten fabrika, hijyen ve sağlık araçları üreten fabrika, ortopedik aletlerin üretimi ve satımı, kozmetik ürünler üreten ve satan fabrikalar gibi eczacılık tekniği hizmetleri veren bir şirkette (firmada, girişimde) iş bulabilir. Ek eğitimlerle ve yeterli bir iş tecrübesinden sonra, bu sektörde kendi işini kurabilir ve başkalarına iş verebilir (EBTB, 2006).

Bu belge "Eczacılık Teknisyenliği" eğitim programının I. ve II. seviyelerinin, eğitim konuları (teori) ve modülleri (pratik) müfredat belgeleri üç temel grupta toplanmıştır.

1. Genel konular grubu, öğrencilerin bilimsel/insancıl gelişimini amaçlar, ki onların sosyal hayata dahil olmalarını kolaylaştırmanın yanı sıra ileri eğitime devam etmelerini de kolaylaştırır.

2. Teori-mesleki konular grubu, öğrencileri, bilimsel kavramları sağlamlaştırmayı amaçlar ve onları eczacılık mesleğiyle bağlantılı olan teknik-teknolojik işlemlerle tanıştırır.

3. Mesleki pratik modülleri grubu, öğrencileri eczacılık sektörünün iş piyasasına başarılı bir şekilde dahil olmaları için gerekli olan pratik nitelikleri hazırlamayı amaçlar (EBTB 2008: 55).

2.1.8. Eczacılık Teknisyenliği Eğitimi

Kosova'da destek personeli olan *Eczane Teknisyeni'nin* de bir tanımının yapılması ve bu tanımın ardından eksik eğitiminin tamamlanmasına gereksinim vardır. Bir eczacının sorumlu olduğu birçok serbest eczanede destek personeli olarak yardımcı eleman çalışmaktadır. Bu personelin bir kısmı eczane teknisyenidir. Eczane teknisyeni olarak çalışan bir personelin, iyi eğitim görmüş, teknolojik yeniliklerden haberdar, kendini geliştirebilen, insan ilişkileri yönünden gelişmiş, iş sağlığı, iş güvenliği konusunda bilgili, yaptığı işte kullanılan araç, gereç ve ekipmanları etkili bir şekilde kullanan, gerek halk sağlığı ve gerekse çevre sağlığı konusunda yetiştirilmiş hukuk kurallarına uyan kişi/kişiler olması kaçınılmazdır.

2.1.8.1. Eczacılık Teknisyeninin Görev Yeri

Bir eczane teknisyeninin görev yeri serbest eczane, hastane eczanesi, ecza ve itriyat depoları ile bu kurum ve kuruluşlara destek sağlayan yan kurum ve kuruluşlardır.

2.1.8.2. Eczacılık Teknisyeninin Nitelikleri

Öncelikli olarak insan sağlığının birinci planda tutulduğu eczacılık mesleğinde çalışan tüm personelin, insana ve insan sağlığına önem vermesi gerekmektedir. Bu bağlamda sağlıklı yaşamın devam ettirilmesi ve hastaların, hastalıklarının teşhisinde ve tedavisinde doktor, eczacı, hemşire üçgeninde eczacı tarafından görülen eczacılık hizmetlerinde eczacıya gereken destek hizmetini vermede, eczane teknisyeninin niteliği çok önemlidir. Eczane teknisyenleri, belirli bir eğitim düzeyine sahip, kişilerle ilişki kurma, dikkat, sağlık bilgisi konusunda yetişmiş, teknolojik gelişmeler konusunda bilgi sahibi nitelikli kişiler olmak zorundadır (tr.wikipedia.org).

2.1.8.3. Eczacılık Teknisyeninin Görevleri

- A. İş Organizasyonu,
- B. Müşteri Hizmetlerinin Yürütülmesi,
- C. Majistral İlaç/İtriyat Hazırlanmasında Görev Alma,
- D. İlaç ve İtriyat Satışında Eczacının Yanında Görev Alma,
- E. Kayıt İşlemleri,

2.1.8.4. Eczacılık Teknisyeninin Kullanmayı Bilmesi Gereken Araç, Gereç ve Ekipmanlar

Araç, Makine ve Ekipmanlar: Isıtıcılar, Telefon, Faks, Yazar kasa, Pos cihazı, Bilgisayar, Hesap makinesi, Hassas Terazî, Tartı ve boy ölçüm aleti, Soğutucular, Kaşe, Laboratuvar malzemeleri, Laboratuvar cam ve porselen malzemeleri (tr.wikipedia.org).

Malzemeler: Dosya, Etiket, Kâğıt, Klasör, Paket kâğıdı, Paket lastiği, Poşet, Temizlik malzemeleri, Yapıştırıcı bant.

2.1.8.5. Eczacılık Teknisyeninin Tutum ve Davranışları

- Çalışkan olmak
- Dürüst ve güvenilir olmak
- Çevre korumaya karşı duyarlı olmak
- İnsan ilişkileri konusunda özen göstermek
- İş disiplinine sahip olmak
- İş güvenliğine dikkat etmek
- İşyeri çalışma koşul ve prensiplerine uyma
- İşyerine ait araç, gereç ve donanımların kullanımına özen göstermek
- Kaliteye dikkat etmek
- Meslek ahlakına sahip olmak
- Sır saklamak
- Sorumluluk sahibi olmak
- Temiz olmak ve sağlık bilgisi kurallarına uymak ve uygulamak
- Eczane dahilinde iş önlüğü giymek.

2.1.8.6.Eğitimin Hitap Ettiği Grup

Dokuz yıllık temel eğitimle başarıyla tamamlayan, 24 yaş altında olan ve bu seviyedeki eğitimle tamamlamak için gerekli (fiziksel ve zihinsel) sağlık yeterliliğe sahip olan bütün gençler Eczacılık Teknisyenliği I. ve II. Seviye eğitimle görme hakkına sahiptir. Öğrencilerin bu eğitimle alma isteğinin meslek okullarının seçeneklerinin üstünde olduğu zaman, Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (EBTB) bu okullara katılmak için özel kriterleri olan talimatlar hazırlar (EBTB 2008: 56).

2.1.8.7. İleri Eğitim İmkânları

Eczacılık Teknisyenliği bölümünün I. seviyesindeki eğitimin başarıyla tamamlanması, öğrencilere bu bölümün ikinci seviyesindeki eğitime devam etme hakkını vermektedir.

Eczacılık Teknisyenliği bölümünün II. seviyesindeki eğitimin başarıyla tamamlanması sonucunda, öğrenciler mezuniyet diplomalarını alıp yüksek öğrenime geçiş hakkına sahip olmaktadır (EBTB 2008: 56).

2.1.8.8. İş İmkânları

Eczacılık Teknisyenliği için, I. seviye eğitim gören ve Kosova piyasasının geleceğinde öncelikli gösterilen ve eczacılık sektöründe hizmet veren şirketlerin işlerine atıfta bulunur. Bundan yola çıkarak Eczacılık Teknisyeni II. seviye öğrencisi eczane, ilaç üreten fabrika, organik ilaç üretilen laboratuvar, iyileştirici yardımcı maddeler üreten fabrika, hijyen ve sağlık araçları üreten fabrika, Ecza depoları, ortopedik aletlerin üretimi ve satımı, kozmetik ürünler üreten ve satan fabrikalar gibi eczacılık tekniği hizmetleri veren bir şirkette (firmada, girişimde) iş bulabilir. Ek niteliklerle ve hatırı sayılır bir iş tecrübesinden sonra, bu sektörde kendi işini kurabilir ve başkalarına iş verebilir (EBTB 2008: 56).

2.1.9. Öğrencilerin Eğitimi Tamamlamakla Kazandıkları Yeterlikler

2.1.9.1. Genel Yeterlikler

'Eczacılık Teknisyenliği' programı I. seviye eğitimi sonunda öğrencide bazı genel yeterlikler oluşacaktır, ki bunlar öğrencilerin eğitim programlarını etkili bir şekilde kavramalarını, istenilen seviyede mesleki yeteneklerinin gelişmesini ve topuma, sürekli değişimde olan iş piyasasına dahil olmalarını sağlayacaktır. Bu yetenekler eczacılık teknisyenliği eğitiminin II. seviyesinde daha da artacaktır (EBTB 2008: 57).

Eczacılık Teknisyenliği eğitiminden sonra öğrenciler aşağıdaki yeterliklere sahip olacaktır:

- Düşüncelerini ve hislerini ifade ederken veya değişik konularda kendi fikirlerini savunurken sözlü ve yazılı olarak düzgün bir şekilde irtibat kurma,
- Kendi kişisel ve profesyonel gelişimleri için gerekli olan bilgileri toplamak ve kullanmak için değişik kaynak ve teknikleri (bilgisayar teknikleri dahil) kullanma,
- Profesyonel, kişisel ve sosyal gelişimlere yapıcı eleştiri yapacak bir yaklaşım,
- Kendi iç potansiyelini sürekli yeni, daha etkili ve verimli çözümler bulmak için kullanma,
- Yerel, bölgesel ve global entegrasyon bağlamında demokratik bir ortak yaşamın kural ve ilkelerine saygı duyma,
- Kendi gelecekleri için sorumluluk alma cesareti ve özgüveni gösterme,
- Karar verme bağlamında kendi eylemlerini kontrol etme iradesi,
- Kendi öğrenim sürecini doğru bir şekilde organize etme ve öğrenmeye hayatı boyunca devam etmek için hazırlık ve istek gösterme,
- Gruptaki iş ilkelerine saygı duyma kabul edilen hedeflere ulaşmak için aktif bir iş birliği içinde bulunma,
- Ulaşımları düzeltme ve değerlendirme konusunda doğru kriterlerle eleştiri ve özeleştiri yapma,
- Gelecekteki mesleki faaliyetlerde uygun kararlar vermek için kendisini ve olağan kariyer yollarını araştırma.

2.1.9.2. Mesleki Yeterlikler

Eczacılık Teknisyenliği programı iki yıllık I. seviye eğitiminin başarıyla tamamlanmasıyla, öğrenci aşağıdaki mesleki yeterliğe sahip olacaktır (EBTB 2008: 57):

- İş yerini hazırlama,
- İş için gerekli araç, ekipman ve malzemeleri seçme,
- Meleğin standartlarına uyma,

- İşte korunma, çevreyi koruma ve tıbbi etiği uygulama,
- Tıbbi reçeteyi okuma ve yorumlama,
- İlaçları ölçme, parçalama, eritme, süzme ve paketleme,
- Tıbbi reçeteye dayanarak ve bağımsız olarak değişik yağlar, eriktenler, tozlar ve diğer organik formlar hazırlama,
- İdari laboratuvar çalışmalar yapma,
- Değişik eczacılık hazırlıkları ve idare edilme yöntemlerini fark etme,
- Laboratuvar cihazlarıyla kullanma becerileri geliştirme,
- Organik ilaç ve ofis hazırlıkları için gerekli olan iş cihazlarını, araçlarını ve malzemeleri seçme,
- Laboratuvar donanımlarını kullanma ve bakımlarını yapma.

Eczacılık Teknisyenliği programı sonraki bir yıllık II. seviye eğitiminin başarıyla tamamlanmasının ardından, öğrencilerin I. seviyede kazandığı mesleki yeterlilikleri daha üst seviyededir ve bu artık yeni bir yeterlidir.

Tablo 11. Eczacılık Teknisyenliği Eğitim Dersleri, I. ve II. Seviye

Sayı	Dersler ve Eğitim Modülleri	Haftalık/yıllık saatler ve krediler		
		I seviye		II seviye
		10 sınıf	11 sınıf	12 sınıf
A	Genel Dersler			
1	Arnavutça Dili ve Edebiyatı	3 (105)	3 (105)	3 (105)
2	İngilizce Dili	2 (70)	2 (70)	2 (70)
3	Beden Eğitimi	2 (70)	2 (70)	2 (70)
4	Uygulamalı Matematik	2 (70)	2 (70)	2 (70)
5	Enformasyon Teknolojisi	2 (70)	2 (70)	2 (70)
6	Fizik	1 (35)	1 (35)	1 (35)
7	Kimya	1 (35)	1 (35)	1 (35)
8	Biyoloji	1 (35)	1 (35)	2 (70)
9	Proje Yönetimi			1 (35)
10	Ekonomi ve Girişimcilik	1 (35)		
	Toplam	15 (560)	14 (490)	16 (595)
B	Mesleki Dersler			
1	Anatomi ve Fizyolojinin Temelleri	3 (105)		
2	Sağlık Eğitimi	2 (70)		
3	Sağlık Profillerinin Temelleri	1 (35)		
4	Laboratuvar Çalışmalarına Giriş	2 (70)		
5	Genel ve İnorganik Kimya	3 (105)		
6	Farmasötik Botanik		2 (70)	
7	Analitik Kimya		2 (70)	
8	Fiziki Kimya		1 (35)	
9	Patofizyoloji		2 (70)	
10	Farmasötik Teknoloji		1 (35)	2 (70)
11	Toksikoloji Farmakoloji			1 (35)
12	Farmakognozi			2 (70)
13	Farmasötik Kimya			2 (70)
14	İmmünoloji Mikrobiyoloji			2 (70)
	Toplam	11 (385)	8 (280)	9 (315)
C	Mesleki Uygulama Modülleri			

1	Organizmin anatomik yapısı ve fizyolojik işlevleri	17,5K(105)		
2	Basit laboratuvar çalışmalarının yapılması	17,5K(105)		
3	Bitkilerin morfo-anatomik Yapısı		17,5K(105)	
4	Nitelik ve niceliklerin analitik analizi		17,5K(105)	
5	Fiziko-kimya Sabitlerin Belirlenmesi		17,5K 105)	
6	Farmasötik Teknoloji			
7	Farmasötik Kimya			
8	Farmakognozi			17,5K(105)
9	Biyokimya			17,5K(105)
10	Kozmetoloji			
11	Gıda Kimyası			
	Totam: A+B+C	32 (1120)	31 (1085)	31 (1085)

2.1.9.3. Kosova'da Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğrencilerine İlişkin Staj Uygulaması

Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği bölümünde okuyan öğrenciler, teorik olarak gördükleri eğitimi pekiştirmek amacıyla staj görmektedirler. Her öğrencinin 20 iş günü staj görmesi zorunludur. Prizren'de genellikle özel eczaneler mevcuttur. Dolayısıyla her eczacı (işveren) öğrencilerin eczanelerinde staj görmesini kabul etmemektedir. Öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin tercih ettikleri eczanelerde eczacılar tarafından kabul edildikleri takdirde staj gördükleri, fakat bazı öğrencilerin eczacılar (işveren) tarafından kabul edilmedikleri için staj uygulamasından mahrum kaldıkları ortaya çıkmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirliğine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyeniği bölümü staj uygulamasına ilişkin öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma betimsel tarama modelindedir. Betimsel Tarama Modeli, geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005).

Araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Nitel araştırma herhangi bir şekilde istatistiksel işlemler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın verilerin üretildiği araştırma yaklaşımıdır (Altunışık, 2005).

Nitel araştırma tekniklerinin doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleridir. Nitelik bir şeyin,

ne, nasıl, ne zaman ve nerde olduğunu, onun esasını ve kendine ait havasını anlatır. Nitelik araştırması bu yüzden, şeyin tanımı, sembolü, mecazları, özellikleri, kimlikleri, kavramları ve anlamını ifade ederken, nicelik araştırmaları bir şeyin ölçümünü ve sayısını ifade eder (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Bogdan ve Bilken (1992, s. 29-30) nitel araştırmanın özelliklerini şöyle belirlemektedir;

1. Nitel araştırmada araştırmacı anahtar araçtır ve veri kaynakları doğrudan doğal ortama aittir.
2. Nitel araştırma betimseldir.
3. Nitel araştırmacılar ürün veya çıktıdan çok süreçle ilgilenirler.
4. Nitel araştırmacılar verileri tümevarım yöntemiyle analiz etmeye eğitim gösterirler.
5. “Anlam”ın niteliksel yaklaşımla ilgili olması gerekir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın genel evrenini, Kosova’da Sağlık Meslek Lisesi öğretmen, öğrencileri ve eczacılar, Çalışma evrenini ise 2010-2011 eğitim ve öğretim yılında Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi ‘Eczacılık Teknisyenliği” bölümü öğretmen ve öğrencileri ile Prizren eczanelerinde görev yapan eczacılar oluşturmaktadır.

Çalışmanın yapıldığı 2010-2011 eğitim ve öğretim yılında, “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesinde 1720 öğrenci, 84 öğretmen görev yapmaktadır. 1720 öğrenciden 44’ü ve 84 öğretmenden 13’ü ve Prizren genelinde yaklaşık 70 eczacıdan 15 eczacı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Öğretmen, öğrenci ve eczacılar tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilerek kendileriyle görüşme yapılmıştır. Tesadüfi örneklemede, evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her kişiye verilecek ağırlık aynıdır. Bu yöntemin kullanılabilmesi için ele alınan problemlerle ilgili bilgilerin evrene göre

benzeşik (homojen) olması gerekir (İslamoğlu, 2003). Görüşmeler okulun öğretmen ve öğrenci sayıları dikkate alınarak temsil ettikleri oranda görüşme yapılmıştır. Eczacılar da aynı şekilde tesadüfi örnekleme ile belirlenmiştir

Tablo 12. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

	Evren	Örnekleme	Oran %
	F	f	
Öğretmen	84	13	15.4
Öğrenci	1720	44	2.5
Eczacı	70	15	21.4

Tablo-12'ye göre, Araştırmanın örnekleme, 13 öğretmen, 44 öğrenci ve 15 eczacıdan oluşmaktadır. Örnekleme evreni temsil edecek niteliktedir.

Tablo 13. Yapılması Planlanan ve Yapılan Görüşme Formu Sayıları ve Oranları

	Yapılması Planlanan Görüşme	Yapılan Görüşme	Geçerli Görüşme	Oran %
Öğretmen	20	13	13	65.0
Öğrenci	50	49	44	88.0
Eczacı	35	15	15	42.8
İşveren				
Toplam	105	77	72	68.5

Tablo 13'te görüldüğü gibi, dağıtılan görüşme formundan 13 öğretmen, 44 öğrenci ve 15 eczacı görüşme formu değerlendirmeye alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, veri toplamak amacıyla uzman görüşlerine başvurularak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Nitel araştırma yönteminde bulunan veri toplama araçları şöyle sıralanabilir:

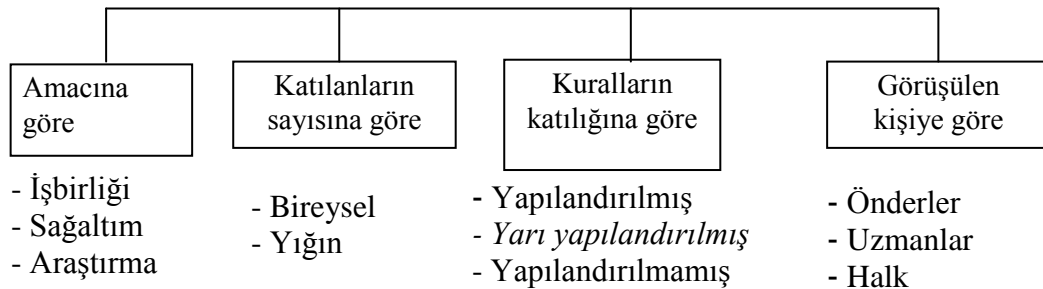
1. Görüşme

2. Grup odaklı görüşme
3. Etnografi
4. Sosyometri
5. Göze çarpan ölçümler
6. Tarihsel çalışma
7. Örnek olay Çalışması

Görüşme, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” dir (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Karasar (2005)'e göre, görüşmeleri amacına, katılanların sayısına, kuralların katılığına ve görüşülen kişiye göre sınıflandırmak mümkündür (akt. Erbakırcı 2005). Bu çalışmada katılanların sayısına göre ve kuralların katılığına göre görüşme türlerinden bahsedilmiştir. Aşağıdaki şekilde görüşme türlerine yer verilmiştir.

Şekil 3. Görüşme Türleri

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek,2004,283).

Belirlenen, alt amaçlara yanıt bulabilmek amacıyla, verilerin toplanmasında araştırmacının doğasına uygun olacağı için görüşme yaklaşımından biri olan görüşme formu yönteminden yararlanılmıştır.

Seçilmiş katılımcılar grubunun ayrıntılı bilgi ve fikirlerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak sözlü görüşme yerine yazılı görüşme

formu hazırlanmıştır. Görüşme formu, öğrencilerin “Eczacı Teknisyenliği” eğitimini görmekle sahip olacağı özellikler araştırılıp incelendikten sonra belirlenen sorularla hazırlanmıştır. Öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşme formunda beşer soru yer almaktadır. Görüşme formlarında benzer sorular dışında birbirinden farklı sorular da yer almaktadır.

Araştırmada, öncelikle konuyla ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Öğrenci, öğretmen ve eczacılar (işveren) tesadüfi olarak seçilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Okuldaki imkanlar dahilinde birebir görüşme yapmak mümkün olmadığından, öğretmen ve öğrencilerle grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşme formu, “Eczacılık Teknisyenliği” eğitimi programları, öğrencilerin bu eğitimi görmekle sahip olacağı özellikler araştırılıp incelendikten sonra belirlenen sorularla hazırlanmıştır. Belirlenen konu çerçevesinde, önceden belirlenmiş sorular ışığında 8-12 kişi ile oluşturulan grupların yazılı olarak ortaya koyduğu görüşler değerlendirmeye alınmıştır. Görüşme süresi 20-30 dakika olarak belirlenmiştir. Görüşme formundaki sorulara öğretmen, öğrenciler ve eczacılar (işveren) yazılı olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu araştırmada veri toplama aracının uygulanması için gerekli izinler alınmıştır. Türk, Arnavut ve Boşnak öğretmen, öğrenci ve eczacılarla (işveren) görüşme yapılmıştır. Öğretmen ve öğrenciler ile görüşmeler, araştırmacı tarafından okul yönetiminden önceden randevu alınarak yapılmıştır. Eczacılarla da önceden randevu alınarak belirlenen günde görüşme yapılmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyeniği bölümü staj uygulamasına ilişkin öğretmen, öğrenci ve eczacı görüşlerinin belirlenmesi amacı ile yapılan çalışma için, uzman görüşlerine de başvurularak hazırlanan görüşme formu analizi sonucu her soru için kategori oluşturuldu.

Araştırmanın geçerliğinin belirlenmesi amacıyla görüşme formu uzmanlara verilmiş ve incelenmesi sağlanarak forma son şekli verilmiştir. Uzmanlardan dökümü inceleyerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını gerekli olan bilgileri sağlama olasılığı da düşünülerek kontrol etmeleri istenmiştir. Bu çalışmanın sonunda soru maddelerinin geçerliği saptanmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2005)'in belirttiği üzere nitel çalışmalarda iç geçerlilik, araştırmacının ölçmek istediği veriyi, kullandığı araç ya da yöntemle gerçekten ölçüp ölçmeyeceğine ilişkindir

Araştırmanın güvenilirliğinin belirlenmesi için Miles ve Huberman'ın önerdiği; Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) şeklindeki güvenirlik formülü kullanıldı. Bunun için dönen görüşme formları bir uzmana verildi. Uzmanın kategorik analiziyle araştırmacı tarafından yapılan kategorik analizler karşılaştırıldı. Karşılaştırma ile elde edilen veriler Tablo -14, -15 ve -16'daki gibidir.

Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyeniği Bölümü Staj
Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 14. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması

Soru	Kategori	Ortak Görüş	Farklı Görüş	Oran %
1. "Eczacılık Teknisyeni bölümüne öğrenci alınırken hangi özellikler aranmalı?	1. Yatkınlık	4	1	%75
	2. Başarı	3	-	%100
	3. Kişisel Yeterlik	1	-	%100
2. Okuldaki "Eczacılık Teknisyeni" öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirmekte midir?	1. Bütün Olarak	3	-	%100
	2. Bireysel Olarak	3	-	%100
3. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırmaktadır?	1. Süre Açısından	2	-	%100
	2. İçerik Açısından	3	1	%77.7
4. Eczacılık Teknisyeni bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlamakta mıdır?	1. Bütün Olarak	3	-	%100
	2. Bireysel Olarak	3	-	%100
5. Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumunda ne tür değişiklikler gözlünüz?	1. Değişiklik	2	-	%100
Toplam	-	27	2	%93.6

Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Staj Uygulamasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 15. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması

Soru	Kategori	Ortak Görüş	Farklı Görüş	Oran %
1. "Eczacılık Teknisyeni" bölümünü tercih sebeplerinizi belirtiniz.	1. İsteddiği Bölüm	4	-	%100
	2. Gelecek Düşüncesi	3	-	%100
2. Okuldaki "Eczacılık Teknisyeni" öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı asistanı olarak yetiştirmekte midir?	1. Bütün Olarak	3	-	%100
	2. Teorik	3	-	%100
	2.Staj-Uygulama	3	-	%100
3. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımanız açısından size hangi düzeyde tecrübe kazandırdığını düşünüyorsunuz?	1. Yetersizlik	1	-	%100
	2. Yeterlik	3	-	%100
4. "Eczacılık düşünüyor musunuz? Teknisyenliği" bölümünde aldığınız eğitimin, sizi yüksek öğretime yeterince hazırladığını	1. Teorik	3	-	%100
	2. Uygulama	3	-	%100
5. Staj-uygulama sonrası konumunuzda ne tür farklılıklar olmaktadır? Belirtiniz.	1. Değişiklik Var	4	1	%75
	2. Değişiklik Yok	1	-	%100
Toplam	-	31	1	%97.8

Kosova'da Ortaöğretim Mesleki Eğitim Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Staj Uygulamasına İlişkin Eczacı Görüşleri

Tablo 16. Eczacı (İşveren) Görüşlerine İlişkin Kategorilerin Oluşturulması

Soru	Kategori	Ortak Görüş	Farklı Görüş	Oran %
1. Eczanenizde staj yapan öğrencilerin okulda gördükleri eğitimin, Eczacılık Teknisyenliği için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	1. Bütün Olarak	2	-	%100
	2. Teorik	2	-	%100
	3. Staj Uygulama	2	-	%100
2. Staja gelen öğrenciler ne tür problemlerle karşılaşılıyorlar?	1. Problem Var	5	1	%80
	2. Problem Yok	1	-	%100
3. Staja gelen öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı oluyorsunuz?	1. Tavsiye	4	-	%100
	2. Açıklama	2	-	%100
4. Staja gelen öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerileri hangi düzeydedir?	1. Bilgi	3	-	%100
	2. Beceri	2	-	%100
5. Staja gelen öğrencilerin, müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerileri yeterli mi?	1. Tamamen	3	-	%100
	2. İlk Dönem	1	-	%100
	3. Zamanla	1	-	%100
Toplam	-	28	1	%97.5

Luciano Motroni “Eczacılık Teknisyeniği” bölümü öğretmen ile öğrencilerden ve eczacılardan dönen ve analize değer bulunan 3 görüşme formun analiziyle uzman analizi karşılaştırıldı. 1.Kategorideki benzerlik oranı %93.6, 2. Kategoride %97.8, 3. Kategoride %97.5 benzerlik olduğu görüldü. Güvenirlik katsayısının %70’in üzerinde bulunması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Buna göre bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı güvenilirdir.

3.6. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden görüşme formu yöntemi ile elde edilen nitel veriler kategorik içerik analizi yöntemine göre değerlendirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları anlaşılır bir biçimde düzenlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bunun için öğretmen, öğrenci ve Eczacıların (işveren) görüşme sorularına verdikleri cevaplar, işaret ettikleri temel kavramlara göre kodlanmıştır. Kodlanan veriler içeriklerine göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmada esas alınan ölçütler, bulgular kısmında açıklanmıştır. Bu yolla belli temalarda özetlenen verilerin frekansları ve yüzdeleri tablolar halinde sunulmuştur. Toplanan görüşme formları, önce yönergeye uygun olarak yanıtlanıp yanıtlanmadığı kontrol edilmiş, eksik veya yönergeye uygun olarak yanıtlanmayan görüşme formları değerlendirmeye alınmamıştır. Bunun sonucunda 105 görüşme formundan 72 görüşme formu değerlendirmeye alınmıştır. Bunlardan 13’ü öğretmen, 44’ü öğrenci ve 15’i eczacı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyeniği bölümü öğretmen ve öğrencileri ile Prizren’de faal olan eczanelerde görev yapan eczacılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve bulgulara uygun olarak yapılan yorumlar yer almaktadır.

4.1. Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyeniği Bölümü Öğretmen ve Öğrencileri ile Eczacıların kişisel özellikleri

“Eczacılık Teknisyeniği Bölümü Öğretmenlerine İlişkin Kişisel Bilgiler”

Tablo 17. Eczacılık Teknisyeniği Bölümü Öğretmenlerine İlişkin Kişisel Bilgilerin dağılımı

Cinsiyet		Branş										Görüşme Yeri	
Bay	Bayan	Eczacılık	Biyoloji	Kimya	Türk Dili ve Edebiyatı	Sağlık Bilgisi	İngilizce	Arnavut Dili ve Edebiyatı	Boşnak Dili ve Edebiyatı	Beden Eğitimi	Fizik	Ev	Okul
6	7	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	11
Toplam		Toplam										Toplam	
13		13										13	

Tablo 17-ye bakıldığında, Prizren “Luciano Motroni” Sağlık Meslek Lisesi *Eczacılık Teknisyeniği* Bölümünde 6’sı Bay ve 7’si bayan olmak üzere toplam 13 öğretmenle görüşme yapıldığı görülmektedir.

Bunlardan 1'i Eczacılık, 2'si Biyoloji, 2'si Kimya, 1'i Türk Dili ve Edebiyatı, 1'i Sağlık Bilgisi, 1'i İngilizce, 1'i Arnavut Dili ve Edebiyatı, 1'i Boşnak Dili ve Edebiyatı, 1'i Beden Eğitimi ve 2'si Fizik branşında eğitim vermektedir. Ayrıca 11 öğretmenle okulda görüşme yapılırken, 2'si ile ev ortamında görüşme yapılmıştır.

“Eczacılık Teknisyenliği Bölümündeki Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler”

Tablo 18. Eczacılık Teknisyenliği Bölümündeki Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgilerin dağılımı

Cinsiyet		Sınıf		Görüşme Yeri	
Bay	Bayan	12.	13.	Ev	Okul
19	25	21	13	-	44
Toplam		Toplam		Toplam	
44		44		44	

Tablo 18'de görüldüğü gibi, Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi “Eczacılık Teknisyenliği” Bölümünde 19'u bay ve 25'i bayan olmak üzere toplam 44 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Bu öğrencilerden 21'i 12. sınıfta ve 13'ü 13. sınıfta öğrenim görmektedirler.

“Eczacılara İlişkin Kişisel Bilgiler”

Tablo 19. Prizren Şehrinde Faal Olan Eczanelerdeki Eczacılara İlişkin Kişisel Bilgilerin Dağılımı

Cinsiyet		Görüşme Yeri	
Bay	Bayan	Ev	İş Yeri
6	9	1	14
Toplam		Toplam	
15		15	

Prizren şehrinde faal olan eczanelerde 15 eczacı ile görüşme yapılmıştır. Bu eczacıların 6'sı bay ve 9'u bayandır. Eczacılardan 14'ü ile iş yerinde görüşme yapılırken, 1'i ile evde görüşme yapılmıştır (Tablo 19).

4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Eczacılık Teknisyeni Bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmen görüşleri”

Soru-1: “Eczacılık Teknisyeniği bölümüne öğrenci alınırken hangi özellikler aranmalı?”

Tablo 20. *Eczacılık Teknisyeniği bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı*

1-Yatkınlık	f	2-Başarı	f	3-Kişisel Yeterlik	f
Teorik Bilgi açısından	1	Sayısal alanda	6	Özgüven	1
Sözel Bilgi açısından	1	Okula Giriş Sınavında	3	İletişim becerisi	1
Mesleki Bilgi açısından	7	Kimya alanında	9	Çalışkanlık	4
Ön Bilgi açısından	3		-		-
Toplam	12	Toplam	18	Toplam	6

Tablo-20’de görüldüğü gibi, “Eczacılık Teknisyeniği bölümüne öğrenci alınırken hangi özellikler aranmalıdır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar *Yatkınlık*, *Başarı* ve *Kişisel Yeterlik* olarak üç kategoride sınıflandırılmıştır.

“Yatkınlık” kategorisine uygun olarak, Teorik Bilgi açısından (f=1), sözel bilgi açısından (f=1), mesleki bilgi açısından (f=7), ve ön bilgi açısından (f=9), alt kategorileri oluşturulmuştur. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, öğretmenlerin, “Eczacılık Teknisyeniği” bölümüne öğrenci alınırken en çok aranması gereken özelliğin öğrencilerin mesleki bilgi açısından alana yatkın olması gerektiği düşüncesinin ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

“Başarı” kategorisinde, sayısal alanda (f=6), okula giriş sınavında (f=3), ve Kimya alanında (f=9) alt kategorileri belirlenmiştir. 2. Kategorideki veriler

ayrıntılı olarak incelendiğinde, bu bölüme öğrenci alınırken öğretmenlerin, öğrencilerin en çok kimya alanında başarı göstermeleri gerektiği düşüncesine sahip oldukları göze çarpmaktadır. Buna karşın sınavda başarı göstermeleri gerektiği düşüncesi fazla önemsenmemektedir.

“Kişisel Yeterlik” kategorisinde de özgüven (f=1), İletişim becerisi (f=1) ve çalışkanlık (f=4), alt kategoriler verilmiştir. Aynı şekilde 3. Kategorideki veriler incelendiğinde öğretmen görüşlerinin, öğrencide bulunması gereken en önemli kişisel özelliğin çalışkanlık olduğu düşünülmektedir. Özgüven ve İletişim becerisine sahip olmaları gerektiği düşüncesi fazla önemsenmemektedir.

Bu üç kategorideki verilerden anlaşılacağı üzere, “Eczacılık Teknisyenliği” bölümüne öğrenci alımında, öğrencilerin en çok kimya alanında başarılı olması gerekmektedir. Çünkü eczacılık kimya ile doğrudan ilgilidir. Mesleki Bilgi açısından alana yatkın olması ve kişisel yeterlik olarak Çalışkan olması gerektiği görüşünün daha çok vurgulandığı görülmektedir. Teorik ve sözel bilgi açısından alana yatkın olması, sınavda başarılı olması, özgüven ve İletişim Becerisine sahip öğrenci olması gerektiği düşüncesi çok fazla vurgulanmamıştır.

“Eczacılık Teknisyeni Bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğrenci görüşleri”

Soru-1: “Eczacılık Teknisyeniği” bölümünü tercih sebeplerinizi belirtiniz.

Tablo 21. Öğrencilerin, “Eczacılık Teknisyeniği” bölümünü tercih sebeplerine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-İstediği Bölüm	f	2-Gelecek Düşüncesi	f
Hayal ettiği bölüm	6	İş imkânının yüksek olması	22
Kendisine uygun olduğuna inandığı bölüm	2	Hastalara Yardım etme düşüncesi	3
Sevdiği ve ilgi duyduğu bölüm	17	Topluma yararlı olma düşüncesi	2
İyi bir meslek olması	16		
Toplam	41	Toplam	27

Tablo-21’e bakıldığında, “Eczacılık Teknisyeniği bölümünü tercih sebeplerinizi belirtiniz.” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar *İstediği bölüm* ve *Gelecek düşüncesi* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır.

Öğrenci görüşlerinden yola çıkarak “İstediği Bölüm” kategorisi için Hayal ettiği bölüm (f=6), Kendisine uygun olduğuna inandığı bölüm (f=2), Sevdiği-İlgi duyduğu bölüm (f=17), İyi bir meslek olması (f=16), gibi alt kategoriler oluşturulmuştur. 1.Kategori ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, öğrenciler bu bölümü sevdikleri ve ilgi duydukları bölüm olduğu için istediklerini belirtmişlerdir. İyi bir meslek olmasından dolayı tercih edenlerin sayısı da buna yakındır. Kendisine uygun olduğuna inandığı için bu bölümü tercih edenlerin sayısı azdır.

“Gelecek” kategorisi için de İş İmkânının yüksek olması (f=22), Hastalara yardım düşüncesi (f=1) ve Topluma yararlı olma düşüncesi (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 2.Kategorideki veriler incelendiğinde ise, öğrencilerin bu bölümü İş imkânının yüksek olması nedeniyle ve gelecek düşüncesi sebebiyle tercih ettikleri ortadadır. Hastalara yardım ve topluma yararlı olma (f=2) düşüncesine sahip öğrencilerin sayısı yok denecek kadar azdır.

Buradan hareketle, öğrencilerin, “Eczacılık Teknisyenliği” bölümünü, bu mesleğe karşı sevgi ve ilgi duydukları ve gelecek düşüncesiyle yani iş imkânının yüksek olması nedeniyle tercih ettiklerini söylemek mümkündür. Buna karşın kendisine uygun olduğuna inanan, hastalara yardım ve topluma yararlı olma (f=2) düşüncesine sahip olan öğrenciler az sayıdadır.

4.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Öğretmenlerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri”

Soru-2: Okuldaki “Eczacılık Teknisyenliği” öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacılık teknisyeni olarak yetiştirmekte midir?

Tablo 22. Okuldaki Eczacılık Teknisyenliği öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirip yetiştirmediğine dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Bütün olarak	f	2-Bireysel olarak	f
Yeterlilik	12	Yeterlilik	2
Yetersizlik	1	Yetersizlik	1
Geliştirilmeli	3	Geliştirilmeli	-
Toplam	16	Toplam	3

Tablo-22’den anlaşılacağı üzere, “Okuldaki Eczacılık Teknisyenliği öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirmekte midir?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar *Bütün olarak ve Bireysel olarak* iki kategoride sınıflandırılmıştır.

“Bütün olarak” kategorisinde Yeterlilik (f=12), Yetersizlik (f=1), ve Geliştirilmeli (f=3), alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, Eczacılık Teknisyenliği öğretim programının öğrencilerin bütün olarak yetiştirilmesi için Yeterlilik gösterdiği öne çıkmıştır. Yetersiz (f=1) olduğu görüşüne sahip öğretmenler yok denecek kadar azdır.

Aynı şekilde “Bireysel olarak” kategorisinde de Yeterlilik (f=2), Yetersizlik (f=1), ve Geliştirilmeli (f=0), alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler de incelendiğinde öğretmenler tarafından belirtilen görüşler, bu öğretim programının öğrencilerin bireysel olarak yetiştirilmesi görüşü vurgulanmıştır. Yetersiz (f=1) olduğu görüşünü savunan öğretmen sayısı da yok denecek kadar azdır.

Her iki kategoriden yola çıkarak, öğrencilerin iyi bir eczacılık teknisyeni olarak yetiştirilmesinde önemli rol oynayan bu programın bütün olarak yeterlik gösterdiği görüşü ağır basmaktadır.

Soru-3: Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırmaktadır?

Tablo 23. Uygulanan staj eğitiminin, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırdığına dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Süre açısından	f	2-İçerik açısından	f
Yeterli	-	Yeterli	13
		Yetersiz	1
Yetersiz	4	Eczaneye Göre Farklılık Var	3
		Hastayla İletişim	1
Toplam	4	Toplam	17

Tablo-23'e göre, “Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin belirttikleri görüşler *Süre ve İçerik Açısından* iki kategoride sınıflandırılmıştır.

“Süre açısından” kategorisinde Yeterli (f=0) ve Yetersiz (f=4) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, uygulanan staj eğitimin öğrencilerin meslek hayatını tanımalarında süre açısından Yetersiz olduğu görülürken yeterli olduğu görüşünü belirten olmamıştır.

“İçerik açısından” kategorisinde ise Yeterli (f=13), Yetersiz (f=1), Eczaneye göre farklılık var (f=3) ve Hastayla iletişim (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategori incelendiğinde, 1. Kategorideki verilere nazaran uygulanan staj eğitiminin öğrencilerin meslek hayatını tanımalarında İçerik açısından yeterli olduğu vurgulanırken, yetersizdir görüşünde olanların sayısı yok denecek kadar azdır.

Bu verilere göre, staj uygulaması öğrencileri en çok içerik bilgisi açısından yetiştirmektedir. Ancak bunun için de süre yetersiz kalmaktadır.

Soru-4: Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlamakta mıdır?

Tablo 24. Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlayıp hazırlamadığına dair öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Bütün olarak	f	2-Bireysel olarak	f
Yeterlilik	13	Yeterli	-
Yetersiz	-	Yetersiz	5
İmkânlar Dahilinde Yeterlilik	3	İmkânlar Dahilinde Yeterlilik	-
Toplam	16	Toplam	5

Tablo-24 incelendiğinde, “Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlamakta mıdır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar *Bütün Olarak* ve *Bireysel olarak* iki kategoride sınıflandırılmıştır.

“*Bütün olarak*” kategorisinde Yeterli (f=13), Yetersiz (f=0) ve *İmkânlar Dahilinde Yeterlik* (f=3), alt kategoriler verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde belirtilen görüşlerden yola çıkarak, verilen eğitimin yüksek öğretime hazırlama açısından bütün olarak yeterli olduğu gibi,

öğretmenlerden bazılarının görüşleri imkanlar dahilinde yeterli olduğu şeklindedir. Yetersizdir görüşü ise belirtilmemiştir.

“Bireysel olarak” kategorisinde de aynı şekilde Yeterli (f=0), Yetersiz (f=5) ve İmkânlar Dahili (f=0), alt kategoriler verilmiştir. 2.Kategorideki verilerde ise, verilen eğitimin yüksek öğretime hazırlama konusunda bireysel olarak yetersiz olduğu öne çıkmıştır.

Her iki kategorideki verilerden de anlaşılacağı üzere “Eczacılık Teknisyenliği” bölümünde verilen eğitimin, öğrencileri yüksek öğretime hazırlama açısından Bütün Olarak Yeterli, Bireysel Olarak ise Yetersiz olduğu vurgulanmıştır.

Soru-5: Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumunda ne tür değişiklikler gözlüyorsunuz?

Tablo 25. Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumlarındaki değişikliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Değişiklik	f
Özgüven açısından	13
Derslere İstekliliğin artması	1
Toplam	14

“Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumunda ne tür değişiklikler gözlüyorsunuz?” sorusuna öğretmen görüşleri *Değişiklik* kategorisinde sınıflandırılmıştır (Tablo-25).

“Değişiklik” kategorisinde Özgüven açısından (f=13), derslere istekliliğin artması (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler ayrıntılı olarak incelendiğinde öğretmen görüşleri, staj uygulama sonrası öğrencilerin kendilerine karşı özgüven açısından olumlu yönde değişim gösterdikleri vurgulanmıştır.

4.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Öğrencilerin Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve staj uygulamasının yeterliğine ilişkin görüşleri”

Soru-2: Okuldaki “Eczacılık Teknisyenliği” öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı asistanı olarak yetiştirmekte midir?

Tablo 26. Okuldaki Eczacılık Teknisyenliği öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirip yetiştirmediğine dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Bütün olarak	f	2-Teorik	f	3-Staj-Uygulama	f
Yeterlilik	30	Yeterlilik	6	Yeterlilik	-
Yetersizlik	10	Yetersizlik	-	Yetersizlik	-
Geliştirilmeli	11	Geliştirilmeli	-	Geliştirilmeli	13
Toplam	51	Toplam	6	Toplam	13

Tablo-26'ya bakıldığında, “Okuldaki Eczacılık Teknisyenliği öğretim programı öğrencileri iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirmekte midir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar *Bütün Olarak*, *Teorik* ve *Staj-Uygulama* olarak üç kategoride sınıflandırılmıştır.

“Bütün olarak” kategorisi için Yeterlilik (f=30), Yetersizlik (f=10), ve Geliştirilmeli (f=11) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, öğrenci görüşleri “Eczacılık Teknisyenliği” öğretim programı öğrencilerin iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirilmesi için, bütün olarak yeterlilik gösterdiği şeklinde olduğu gibi, buna yakın sayıdaki öğrenci görüşleri öğretim programı geliştirilmeli şeklindedir.

“Teorik” kategorisi için Yeterlilik (f=6), Yetersizlik (f=0), ve Geliştirilmeli (f=0) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde de, bu

öğretim programı öğrencilerin teorik olarak yetiştirilmesinde yeterlilik gösterdiği göze çarpmaktadır.

“Staj-Uygulama” kategorisi için Yeterlilik (f=0), Yetersizlik (f=0) ve Geliştirilmeli (f=13) alt kategorileri verilmiştir. 3. Kategorideki veriler de aynı şekilde incelendiğinde, bu öğretim program öğrencileri Staj-Uygulama açısından geliştirilmeli görüşünde oldukları göze çarpmaktadır.

Bundan anlaşılacağı üzere, Eczacılık Teknisyenliği öğretim programının, öğrencilerin iyi bir eczacı teknisyeni olarak yetiştirilmesinde teorik açıdan yeterliliğe (f=6), staj uygulama açısından (f=16) geliştirilmeli, bütün olarak yetiştirilmesinde de aynı şekilde yeterliliğe (f=30) sahip olduğu göze çarpmaktadır. Bütün olarak ve teorik olarak yetiştirilmesinde yetersiz olduğu görüşünde olanlar az sayıda olduğu gibi, Staj uygulama açısından yeterli olduğu görüşünü savunan hiç kimse olmamıştır.

Soru-3: Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımanız açısından size hangi düzeyde tecrübe kazandırdığını düşünüyorsunuz?

Tablo 27. Uygulanan staj eğitiminin, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırdığına dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Yetersizlik	f	2-Yeterlilik	f
Uygulama Süresi Açısından	13	Hastayla iletişim açısından	7
		Eczacılık Bilgisi açısından	23
		Özgüven açısından	1
Toplam	13	Toplam	31

“Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımanız açısından size hangi düzeyde tecrübe kazandırdığını düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar *Yetersizlik* ve *Yeterlilik* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır (Tablo-27).

“Yetersizlik” kategorisinde Uygulama Süresi Açısından (f=13) alt kategorisi verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde öğrenci görüşleri, staj uygulamasının meslek hayatını tanımlarında staj süresi açısından Yetersiz olduğu şeklindedir.

“Yeterlilik” kategorisinde ise Hastayla İletişim Açısından (f=7), Eczacılık Bilgisi Açısından (f=23) ve Özgüven Açısından (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde ise öğrenci görüşleri, öğretim programının meslek hayatını tanımlarında Eczacılık Bilgisi açısından yeterli olduğu öne çıkmıştır. Özgüven açısından (f=1) ise tecrübe kazandırdığı görüşünde olanların sayısı yok denecek kadar azdır.

Öğrenci görüşlerinden yola çıkarak uygulanan staj eğitiminin meslek hayatını tanımları açısından öğrencilere, Staj süresinin Yetersiz olduğu fakat eczacılık bilgisi açısından yeterli düzeyde tecrübe kazandırdığının vurgulandığı görülmektedir.

Soru-4: “Eczacılık Teknisyenliği” bölümünde aldığınız eğitimin, sizi yüksek öğretime yeterince hazırladığını düşünüyor musunuz?

Tablo 28. *Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime hazırlayıp hazırlamadığına dair öğrenci görüşlerinin kategorilere göre dağılımı*

1-Teorik	f	2-Uygulama	f
Evet	32	Evet	1
Hayır	11	Hayır	7
İmkanlar dahil evet	2	İmkanlar dahil evet	1
Toplam	44	Toplam	9

Tablo-28 incelendiğinde, “Eczacılık Teknisyenliği bölümünde aldığınız eğitimin, sizi yüksek öğretime yeterince hazırladığını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar *Teorik ve Uygulama* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır.

“Teorik” kategorisi için Evet (f=32), Hayır (f=11) ve İmkanlar Dahili Evet (f=2) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, öğrencilerin “Eczacılık Teknisyenliği” bölümünde aldıkları eğitimin, yüksek öğretime hazırlama konusunda belirttikleri görüşlerde, teorik olarak yeterince hazırladığı görüşünde oldukları görülmektedir.

“Uygulama” kategorisi için Evet (f=1), Hayır (f=7)ve İmkanlar Dahili Evet (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde ise, Uygulama olarak yeterli düzeyde yetiştirilmedikleri göze çarpmaktadır.

Bundan anlaşılacağı üzere öğrencilerin, yüksek öğretime Teorik olarak yeterli düzeyde hazır oldukları fakat uygulama açısından yetersiz oldukları vurgulanmıştır.

Soru-5: Staj-uygulama sonrası konumunuzda ne tür farklılıklar olmaktadır? Belirtiniz.

Tablo 29. Öğrencilerin, staj-uygulama sonrası durumlarındaki değişikliklerine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Değişiklik var	f	2-Değişiklik yok	f
Tecrübe açısından	38	Tecrübe açısından	1
Derslere daha istekli olma açısından	9		
Teorik bilgileri uygulama fırsatı açısından	11		
Özgüven açısından	1		
Toplam	59	Toplam	1

“Staj-uygulama sonrası konumunuzda ne tür farklılıklar olmaktadır? Sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar *Değişiklik var* ve *Değişiklik Yok* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır (Tablo-29).

“Değişiklik Var” kategorisinde Tecrübe Açısından (f=38), Derslere Daha İstekli Olma Açısından (f=9), Teorik Bilgileri Uygulama Fırsatı Açısından

(f=11) ve Özgüven Açısından (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, staj uygulama sonrası öğrencilerde Tecrübe açısından olumlu yönde değişiklik olduğu öne çıkmıştır.

“Özgüven” açısından ise fazla değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Değişiklik yok kategorisinde ise Tecrübe (f=1) alt kategorisi verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde de, bir öğrencinin tecrübe açısından değişiklik olmadığı görüşünde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin staj uygulama sonrası konularında, Tecrübe açısından değişiklik olduğu şeklinde görüşü öne çıkarken yalnız bir öğrencinin değişiklik yok görüşünde olduğu görülmektedir.

4.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Eczacıların (İşveren) Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programına ve stajyerlerin uygulamadaki yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?”

Soru-1: Eczanenizde staj yapan öğrencilerin okulda gördükleri eğitimin, Eczacılık Teknisyenliği için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Tablo 30. *Eczacıların, stajyerlerin (öğrencilerin) okulda gördükleri eğitimin mesleki yeterliğine ilişkin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı*

1-Bütün Olarak	f	2-Teorik	f	3-Uygulama	f
Yeterlidir	10	Yeterlidir	6	Yeterlidir	-
Yetersizdir	3	Yetersizdir	-	Yetersizdir	5
Toplam	13	Toplam	6	Toplam	5

Tablo-30'a göre. “Eczanenizde staj yapan öğrencilerin okulda gördükleri eğitimin, Eczacı Teknisyenliği için yeterli olduğunu düşünüyor

musunuz?” sorusuna eczacıların verdikleri cevaplar *Bütün Olarak, Teorik ve Uygulama olarak* üç kategoride sınıflandırılmıştır.

“Bütün olarak” kategorisinde Yeterlidir (f=10) ve Yetersizdir (f=3) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde eczacı görüşlerinin, öğrencilerin gördükleri eğitimin “Eczacı Teknisyenliği” için yeterli olduğu öne çıkmıştır. Yetersiz olduğunu belirtenlerin sayısı çok azdır.

“Teorik” kategorisinde Yeterlidir (f=6) ve Yetersizdir (f=0) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde aynı şekilde teorik olarak yeterli olduğu vurgulanmıştır.

“Uygulama” kategorisinde Yeterlidir (f=0) ve Yetersizdir (f=5) alt kategorileri verilmiştir. 3. Kategorideki veriler incelendiğinde ise diğer iki kategoriye nazaran uygulama kategorisinde yetersiz olduğu vurgulanmaktadır.

Bundan anlaşılacağı üzere öğrencilerin gördükleri eğitimin “Eczacılık Teknisyenliği için bütün olarak yeterli, teorik açıdan yeterli olduğu, fakat uygulama açısından yetersiz olduğu önemle vurgulanmıştır. Teorik olarak yetersiz ve uygulama açısından yeterli olduğu görüşünde hiç kimsenin olmaması dikkat çekmektedir.

Soru-2: Staja gelen öğrenciler ne tür problemlerle karşılaşılıyorlar?

Tablo 31. Öğrencilerin staj süresince karşılaştıkları problemlere ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

1-Problem var	f	2-Problem yok	f
Reçete okumada güçlük	8	Genel Mesleki Bilgi açısından	4
İlaçlar hakkında bilgi eksikliği	8		
Dil yetersizliği	3		
Staj süresi yetersizliği	3		
İletişim eksikliği	1		
Toplam	23	Toplam	4

“Staja gelen öğrenciler ne tür problemlerle karşılaşılıyorlar?” sorusuna Eczacıların verdikleri cevaplar *Problem Var* ve *Problem Yok* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır (Tablo-31).

“Problem Var” kategorisinde Reçete okumada güçlük (f=8), İlaçlar hakkında bilgi eksikliği (f=8), Dil yetersizliği (f=3), Staj süresi yetersizliği (f=3) ve İletişim eksikliği (f=1) alt kategorileri verilmiştir. 1.Kategorideki veriler incelendiğinde, staj uygulama sırasında öğrencilerde görülen problemlerden en önemlileri, Reçete okumada güçlük ve İlaçlar hakkında bilgi eksikliği olduğu vurgulanmaktadır. İletişim eksikliği açısından problem olduğu görüşü tek kişi tarafından belirtilmiştir.

“Problem Yok” kategorisinde Genel Mesleki bilgi açısından (f=4) alt kategorisi verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde ise staj uygulama süresince genel mesleki bilgisi açısından problem olmadığı öne çıkmıştır.

Buradan anlaşılacağı üzere staj yapan öğrencilerde reçete okumada güçlük ve ilaçlar hakkında bilgi eksikliği gibi problemler olduğu, fakat genel mesleki bilgi açısından problem olmadığı anlaşılmaktadır (Tablo-30).

Soru-3: Staja gelen öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı oluyorsunuz?

Tablo 32. *Staj gören öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı olduklarına ilişkin, eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı*

1-Tavsiye	f	2-Açıklama	f
Literatür okumaları için	1	Sağlığın önemi konusunda	3
Dil gelişimi için	2		
Hastayla İletişim kurmaları için	10	Mesleki bilgiler konusunda	9
İş birlikçi ortam kurmaları için	5		
Toplam	18	Toplam	12

“Staja gelen öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı oluyorsunuz?” sorusuna eczacıların verdikleri cevaplar *Tavsiye ve Açıklama* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır (Tablo-32).

“Tavsiye” kategorisinde Literatür okumaları için (f=1), Dil gelişimi için (f=2), Hastayla iletişim kurmaları için (f=10) ve İş birlikçi ortam kurmaları için (f=5) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, uygulama süresince eczacıların öğrencilere verdikleri tavsiye en fazla hastayla iletişim kurmaları konusunda olduğu görülmektedir. Bu konuda literatür okumaları gerektiği konusunda tavsiye verildiği tek kişi tarafından belirtilmiştir.

“Açıklama” kategorisinde ise Sağlığın önemi açısından (f=3) ve Mesleki bilgiler konusunda (f=9) alt kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde, Staj gören öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerinin geliştirmelerinde eczacıların mesleki bilgiler açısından daha fazla açıklama yaptıkları öne çıkarken, sağlığın önemi ile ilgili açıklama yapıldığını sadece üç kişi belirtilmiştir.

Bundan anlaşılacağı üzere staj gören öğrencilere eczacılar tarafından en çok hastayla iletişim kurmaları konusunda tavsiye verdikleri vurgulanırken, mesleki bilgiler konusunda da en fazla açıklama yaptıkları önemle vurgulanmıştır. Buna karşın literatür okumaları gerektiği konusunda tavsiye verildiğini belirtenlerin sayısı yok denecek kadar azdır. Sağlığın önemi konusunda açıklama yapanların sayısı da oldukça azdır. Bu verilere göre eczacıların bir önceki soruda iletişim eksikliği olmadığını ifade etmelerine rağmen en çok iletişim konusunda tavsiyede bulduklarını ifade etmeleri bir çelişki olarak ortaya çıkmaktadır. Daha iyi iletişim için tavsiyeyi uygun görmüş olabilirler.

Soru-4: Staja gelen öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerileri hangi düzeydedir?

Tablo 33. *Staj gören öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerilerine ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı*

Bilgi	f	Beceri	f
Yeterli düzeyde	8	Yeterli düzeyde	2
Yetersiz düzeyde	7	Yetersiz düzeyde	-
Geliştirilmeli	8		
Toplam	23	Toplam	2

Tablo-33'te görüldüğü gibi, "Staja gelen öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi ve becerileri hangi düzeydedir?" sorusuna eczacıların verdikleri cevaplar *Bilgi ve Beceri* olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır.

"Bilgi" kategorisinde Yeterli düzeyde (f=8), Yetersiz düzeyde (f=7) ve Geliştirilmeli (f=8) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi açısından yeterli, yetersiz ve geliştirilmeli görüşünde olanların sayısı eşittir.

"Beceri" kategorisinde ise Yeterli düzeyde (f=2) ve Yetersiz (f=0) düzeyde alt kategorileri verilmiştir. 2. kategorideki veriler incelendiğinde ise, beceri açısından Yeterli düzeyde beceriye sahip oldukları vurgulanmıştır. yetersiz düzeyde beceriye sahip oldukları görüşü belirtilmemiştir.

Buradan anlaşılacağı üzere öğrencilerin eczane işlerini yürütme konusunda bilgilerinin yeterli düzeyde, yetersiz düzeyde ve geliştirilmeli kategorisine ait görüşleri eşit sayıda vurgulanırken becerilerinin ise yeterli düzeyde olduğu vurgulanmıştır.

Soru-5: Staja gelen öğrencilerin, müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerileri yeterli mi?

Tablo 34. Staj gören öğrencilerin müşteri hizmetlerini yürütmedeki bilgi ve becerilerine ilişkin eczacı görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Tamamen	f	İlk dönem	f	Zamanla	f
Yeterlidir	7	Yeterli		Gelişme göstermekte	8
Yetersizdir	3	Yetersiz	6		
Dil Yetersizliği	2				
Toplam	12	Toplam	6	Toplam	8

Tablo-34'e bakıldığında, "Staja gelen öğrencilerin, müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerileri yeterli mi?" sorusuna eczacıların verdikleri cevaplar Tamamen, *İlk Dönem* ve *Zamanla* olarak üç kategoride sınıflandırılmıştır.

"Tamamen" kategorisinde Yeterlidir (f=7), Yetersizdir (f=3) ve Dil Yetersizliği (f=2) alt kategorileri verilmiştir. 1. Kategorideki veriler incelendiğinde, staj süresince öğrencilerin müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerilerinin oldukça yeterli olduğu görülmektedir.

"İlk Dönem" ve "Zamanla" kategorilerinde ise Yeterlidir ve Yetersizdir kategorileri verilmiştir. 2. Kategorideki veriler incelendiğinde, Staj gören öğrencilerin müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerilerinin ilk dönemlerde de yetersiz (f=6) olduğu öne çıkmıştır.

3. Kategorideki veriler incelendiğinde ise, bilgi ve becerilerinin zamanla gelişme göstermektedir şeklinde olduğu göze çarpmaktadır.

Buradan anlaşılacağı üzere staj gören öğrencilerin müşteri hizmetlerini yürütme konusunda, eczacıların bildirdikleri görüşlerden yola çıkarak ilk dönemlerde yetersiz olduğu fakat zamanla gelişme gösterdikler vurgulanmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

1. Eczacılık Teknisyenliği Bölümüne öğrenci alımı ile ilgili öğretmenler, öğrencilerin en fazla mesleki bilgi açısından alana yatkın olması, kimya alanında başarılı olması ve çalışkan bir kişisel özelliğe sahip olması gerektiğini düşünmektedirler. Öğrenciler Eczacılık Teknisyenliği bölümünü bu bölümü sevdiğileri ve ilgi duydukları için istediklerini ve gelecekte iş imkânının yüksek olmasından dolayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

2. Öğretmenlerde, Eczacılık Teknisyenliği Bölümü Öğretim Programı ve staj uygulaması öğrencileri bütün olarak yeterli düzeyde geliştirdiği, Bireysel olarak yeterli düzeyde geliştirmediği ve staj-uygulama açısından da yeterli düzeyde geliştirdiği görüşü ağır basmaktadır. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere, staj-uygulama süresi bakımından yeterli düzeyde tecrübe kazandırmadığı, içerik açısından ise yeterli düzeyde tecrübe kazandırdığı belirtilmiştir. Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitimin, öğrencileri yüksek öğretime bütün olarak yeterli düzeyde hazırladığı, fakat bireysel olarak yetersiz kaldığı görüşü ağır basmaktadır. Öğrencilerin staj-uygulama sonrası durumunda özgüven gelişimi bakımından olumlu yönde değişiklikler gözlenmektedir.

3. Öğrenciler tarafından, Okuldaki “Eczacılık Teknisyenliği” öğretim programı öğrencileri bütün olarak yeterli düzeyde eczacılık teknisyeni olarak yetiştirdiği, teorik olarak yeterli ve staj-uygulama açısından da yeterli düzeyde yetiştirdiği ifade edilmektedir. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere staj-uygulama süresi açısından yetersiz düzeyde, fakat uygulamada eczacılık bilgisini kazanmaları açısından yeterli

düzeyde tecrübe kazandırdığı görülmektedir. “Eczacılık Teknisyenliği” bölümünde aldıkları eğitimin yükseköğretime teorik olarak yeterince hazırladığı, uygulama açısından ise eksiklik olduğu anlaşılmaktadır. Staj-uygulama sonrası konularında, tecrübe kazanma bakımından yüksek oranda değiştikleri görülmektedir.

4. Eczacı görüşlerine göre, Eczanelerde staj yapan öğrencilerin okulda gördükleri eğitimin bütün olarak yeterli olduğu, teorik başarıları açısından yeterli, fakat uygulamadaki becerileri açısından yetersiz oldukları görülmüştür. Staja gelen öğrencilerin reçete okuma ve ilaç bilgilerinde eksiklik olduğu, mesleki bilgilerinin ise genel olarak yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Staj gören öğrencilerin mesleki gelecekleriyle ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde en çok hastayla iletişim açısından tavsiye verdikleri ve mesleki bilgiler açısından her zaman bilgi verdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin eczane işlerini yürütmede bilgi açısından bazı öğrencilerin yeterli düzeyde olduğu, bazılarının da yetersiz düzeyde olduğu, beceri açısından ise genellikle yeterli düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Staja gelen öğrencilerin, müşteri hizmetlerini yürütmede bilgi ve becerilerinin tamamen yeterli olduklarını savunan eczacılar olduğu gibi, ilk dönemlerde yetersiz olduklarını fakat zamanla geliştiklerini savunan eczacılar da mevcuttur.

Bu kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin Eczacılık Teknisyenliği bölümünü kazanmaları için alana yakın olmaları gerektiği, öğrenciler ise bu bölümü, eczacılık teknisyenliği mesleğine karşı sevgi ve ilgi duydukları için, aynı zamanda gelecek düşüncesi sebebiyle tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır. Okuldaki “Eczacılık Teknisyenliği” öğretim programı içerik açısından ve uygulama açısından, öğrencileri iyi bir eczacılık teknisyeni olarak yetiştirdiği ve öğrencilerin bu bölümde aldıkları eğitimin yüksek öğretime yeterince hazırladığı anlaşılmaktadır. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere süre açısından yetersiz olduğu ve öğrencilerin staj-uygulama sonrası özgüvenlerinin geliştiği görülmektedir.

Sonuçta, stajyerlerin okulda gördükleri eğitimin yeterli olduğu, fakat reçete okuma ve ilaç bilgisi açısından bilgilerinde eksiklik olduğu saptanmıştır.

Eczacıların bu eksikliği kapatmak için öğrencilere sürekli mesleki bilgiler verdikleri ve tavsiyelerde buldukları ve bunun sonucunda stajyerlerin zamanla gelişim gösterdikleri anlaşılmaktadır.

5.2. ÖNERİLER

Bu araştırmanın bulgu, yorum ve sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

1. Sağlık eğitimine ilgi duyan öğrencilerin, "Eczacılık Teknisyenliği" bölümünde okuyup iyi bir eğitim almak, uygulama açısından mesleki yeterlik kazanmak, yüksek öğretim için iyi bir şekilde hazırlanmak ve kendilerine güvenlerinin gelişmesinde önemli rol oynayan bu bölümü, tercih etmeleri öğrenciler için iyi bir fırsat olacaktır.

2. Eczacılık Teknisyenliği bölümünde okuyan öğrencilerin daha fazla mesleki bilgi ve beceriye sahip olması ve beklenen verimin sağlanabilmesi için staj-uygulama süresinin arttırılması yararlı olacaktır.

3. Öğrenci, öğretmen ve eczacı (işveren) görüşlerine genel olarak bakıldığında, bu programın öğrencilere mesleki yeterlik kazandırması açısından teorik olarak yeterli, uygulama olarak yetersiz olduğu şeklindedir. Bundan dolayı, öğrenci yetiştirilmesi sürecinde, uygulanacak eğitim programı uygulama açısından dikkate alınarak yeniden hazırlanması gerektiği düşünülmektedir. Bu programa uygulamaya ağırlık veren konuları içeren dersler de konabilir.

4. Bu araştırmada, Eczacılık Teknisyenliği bölümü öğretim programının öğrencilere mesleki yeterlilik kazandırma düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Başka araştırmalarda diğer öğretim programlarının mesleki yeterlik kazandırma düzeyleri görüşme tekniği veya anket uygulama yöntemi ile incelenebilir.

5. Yapılan araştırma sonucunda, Kosova çapında uygulamaya yönelik araştırmalara yer verilmediği gözlenmiştir. Bu sebeple bu gibi çalışmalara daha fazla önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir

KAYNAKÇA

- AGİT (2010), “Avrupa Güvenlik Ve İşbirliği Teşkilatı Kosova Misyonu” Topluluklar Haklarını Değerlendirme Raporu, 2. Baskı, OSCE Raporu, Aralık, Kosova.
- Akgün, N. (2001). “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretimsel Liderliği” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Dursunoğlu, H. (2002). “Öğrenci Seçme Sınavlarındaki (ÖSS) Türkçe Sorularının Orta Öğretimdeki Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programları ile Karşılaştırılması” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- EBTB “Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı”. (2001). *Yeni Kosova Müfredat Çerçevesi*. Kosova.
- EBTB “Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı” (2006) “Üst Ortaöğretim İstatistik Raporları” Priştine KOSOVA.
- EBTB “Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı”. (2009/10). “Üst Ortaöğretim İstatistik Raporları” Priştine KOSOVA.
- EBTB “Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı”. (2010/11). “Üst Ortaöğretim İstatistik Raporları” Priştine KOSOVA.
- Ergül, H. F. (2009). “Kosova’da Türkçe Eğitim ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirme İhtiyacı” Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 Diyarbakır.
- Güzel, A. (2006). “Eğitimde Araştırma Yöntemleri Dersi Ödevi” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Teftişi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara.
- İslamoğlu, H. (2003). “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” İstanbul, Beta Basım.
- Karasar, N. (2005). “Bilimsel Araştırma Yöntemi” Ankara, 8. Basım, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kosova Türk Öğretmenler Derneği (2005), “Kosova’da Türkçe Eğitim Sorunları ve çözümleri” Kitap Yayınları.
- Koro, B. (2008). Kosova Eğitim Sistemi ve Türkçe Eğitim. <http://www.kosovahaber.net> , 9. 29.11.2009 tarihinde alınmıştır.
- Koro, B. Ve Safçı, N. (2008) Kosova’da Türkçe Eğitimde Öğretmen Kadrosu, Baskı Berati-Prizren.

- Lika, S. (2002). Kosova'da İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Türkçe Eğitim. *Medeniyet*, 2, 1, Prizren-Kosova.
- Şanlı, C. (2004). "Kosova'da Eğitim Kalitesi için Atılacak Adımlar", *Derya Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi*. Sayı: 11. Mamuşa-Kosova
- MASHT, (2008) *Statistikat e Arsimit ne Kosove 2009/10.* Prishtine
- Mehmet, M. (2007). "Türk Kültürü Tarihinde Balkanların Yeri", *BAL-TAM Türklük Bilgisi Dergisi* 7, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Prizren.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis :An Expanded Sourcebook*. 2nd Edition. Calif.: SAGE Publications.
- Önen, M. A (2006). "Kosova'nın Nihai Statüsü: Tarihi Süreç Ve Günümüzdeki Gelişmelerin İncelenmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Ankara.
- Pupovci, D, Hyseni, H. ve Salihaj, J. (2001). *Education in Kosova*. Phristina: Kosova Eduvation Center.
- Prizren Bölge Eğitim Dairesi Arşivi 2009/10 öğretim yılı istatistikleri, Prizren.
- Prishtine. Employment and Skills Observatory of Kosova, (2004). *Mainstreaming with Europe: An Adult Learning Strategy For Kosovo (2005–2015)*. Prishtina: ESOK. <http://www.esiweb.org/pdf/bridges/kosovo/6/13.pdf>. 30.11.2009
- Poyraz T (2007), "Etnik Sosyoloji Açısından Kosova Türkleri: Prizren ve Mamuşa Örneği" Yayınlanmamış Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Anklara.
- Pupovci, D. ve Abrashi, T. (2000). *Overwiev Education in Kosova. Slovenia: International Conference Proceeding*. <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/961-6268-47-3/133-136.pdf>.: 30.11.2009
- Pupovci, Hyseni, Salihaj, 2001: *Yeni Kosova Müfredat Çerçevesi*, 2001
- Sarıkaya, K. (2006). "Eğitimde Araştırma Yöntemleri dersi ödevi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Teftişi Ankara.
- Şişman, M. (2007). "Eğitim Bilimine Giriş" 3. Baskı Pegem A yayıncılık. Ankara.
- Tekbıyık, A ve Aldeniz, A.R. (2008). Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) Cilt 2, Sayı 2, Aralık 2008, sayfa 23-37.

Topsakal, C. ve Koro, B. (2007). Kosova'da Yaşayan Türkçe Eğitim. Prizren: Bay Yayınları

Tufan, M, Mızrak, Ş ve Çelik, D (2009), "Mesleki Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi ve Model Önerisi" Azerbaycan Araştırmaları Dergisi 2009.

Uzbaş, A. (2009), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Yıldız, A. (2004). "Türkiye'deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış" Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl:2004, cilt:37, sayı:1 s:78-07. Yıl 9, Sayı 18, Aralık 2009, 90-110

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara, Seçkin Yayınları.

Zengin, M ve Topsakal, C (2008), "Kosova Eğitim Sistemi ve Türkiye Eğitim Sistemi ile Karşılaştırılması", Karadeniz Araştırmaları.

(www.trt.net.tr) "Kosova Dramı Ahmet Varol Vahdet Dergisi" 30.11.2009 tarihinde alınmıştır.

www.emezun.meb.gov.tr "eczacı yardımcısı" 22.03.2010 tarihinde alınmıştır.

www.kosovahaber.com "luciano motroni" 12.02.2010 tarihinde alınmıştır.

www.2.aku.edu.tr "Program Geliştirmede Temel Kavramlar" 02.03.2010 tarihinde alınmıştır.

www.ioqm.meb.gov.tr "Öğretim Programları" 02.03.2010 tarihinde alınmıştır.

www.turkcebilgi.com "Kosova Hakkında" 12.04.2010 tarihinde alınmıştır.

www.tr.wikipedia.org "Kosova Tarihi" 23.005.201 tarihinde alınmıştır.

www.kushtetutakosoves.info "Kosova.Cumhuriyeti. Anayasası."pdf 12.04.2010 tarihinde alınmıştır.

www.tubiba.com "Kosova Cumhuriyeti Bayrağı ve Haritası" 07.02.2012 tarihinde alınmıştır.

EKLER:**EK 1. ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU****EK 2. ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU****EK 3. ECZACI (İŞVEREN) GÖRÜŞME FORMU****EK 4. ÖZGEÇMİŞ****EK 5. İZİN TALEP FORMU**

EK 1.

**ECZACI ASİSTANLIĞI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİĞİNİ DEĞERLENDİRME
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

Değerli meslektaşım,

Bu görüşmenin amacı Kosova Cumhuriyeti Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü öğrencilerini, okulda verilen eğitimin ve staj uygulamasının mesleğe hazırlama açısından yeterliğine ilişkin görüşlerinizin belirlenmesidir. Size yöneltilen sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın bilimsel temelleri açısından çok önemlidir. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Verdiğiniz cevaplar sadece bu araştırmada kullanılacak olup başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

**Esengül Raştana
Türkiye Cumhuriyeti
Balıkesir Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi**

**Görüşme
Tarihi:...../...../.....**

GÖRÜŞÜLENİN:

Adı Soyadı:

Cinsiyeti:

Branşı:

Görüşme Yeri ve Ortamı:

Görüşme Süresi:

SORULAR:

- 1.** Eczacılık teknisyenliği bölümüne öğrenci alınırken, size göre hangi özellikler aranmalıdır? Nedenlerini belirtiniz.
- 2.** Okuldaki eczacılık teknisyenliği öğretim programı, öğrencileri iyi bir eczacı asistanı olarak yetiştirmekte midir? Belirtiniz.
- 3.** Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımaları açısından öğrencilere hangi düzeyde tecrübe kazandırmaktadır? Belirtiniz.
- 4.** Eczacılık Teknisyenliği bölümünde verilen eğitim, öğrencileri yüksek öğretime yeterince hazırlamakta mıdır? Belirtiniz.
- 5.** Öğrencilerin staj öncesi konumu ile staj sonrası konumu arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar olmaktadır? Belirtiniz.

EK 2.

**ECZACI ASİSTANLIĞI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİĞİNİ DEĞERLENDİRME
ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU**

Sevgili öğrenciler,

Bu görüşmenin amacı Kosova Cumhuriyeti Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü öğrencilerini, okulda verilen eğitimin ve staj uygulamasının mesleğe hazırlama açısından yeterliğine ilişkin görüşlerinizin belirlenmesidir. Size yöneltilen sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın bilimsel temelleri açısından çok önemlidir. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Verdiğiniz cevaplar sadece bu araştırmada kullanılacak olup başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

**Esengül Raştana
Türkiye Cumhuriyeti
Balıkesir Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi**

**Görüşme
Tarihi:**
...../...../.....

GÖRÜŞÜLENİN:

Adı Soyadı:

Cinsiyeti:

Sınıfı:

Görüşmenin Yeri ve Ortamı:

Görüşme Süresi:.....

SORULAR:

1. Eczacılık teknisyenliği bölümünü tercih sebeplerinizi belirtiniz.
2. Okuldaki eczacılık teknisyenliği öğretim programını değerlendiriniz. Örneğin: sizi iyi bir eczacı asistanı olarak yetiştirmekte midir?
3. Uygulanan staj eğitimi, meslek hayatını tanımanız açısından size hangi düzeyde tecrübe kazandırdığını düşünöyorsunuz? Belirtiniz.
4. Eczacılık Teknisyenliği bölümünde aldığınız eğitim, sizi yüksek öğretime yeterince hazırladığını düşünöyor musunuz? Neden?
5. Staj öncesi konumunuz ile staj sonrası konumunuz arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar olmaktadır? Belirtiniz.

EK 3.

**ECZACI ASİSTANLIĞI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ
YETERLİĞİNİ DEĞERLENDİRME
İŞVEREN (ECZACI) GÖRÜŞME FORMU**

Sayın Eczacı,

Bu görüşmenin amacı Kosova Cumhuriyeti Prizren Luciano Motroni Sağlık Meslek Lisesi Eczacılık Teknisyenliği Bölümü öğrencilerini, okulda verilen eğitimin ve staj uygulamasının mesleğe hazırlama açısından yeterliğine ilişkin görüşlerinizin belirlenmesidir. Size yöneltilen sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın bilimsel temelleri açısından çok önemlidir. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Verdiğiniz cevaplar sadece bu araştırmada kullanılacak olup başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

**Esengül Raştana
Türkiye Cumhuriyeti
Balıkesir Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi**

**Görüşme
Tarihi:**
...../...../.....

GÖRÜŞÜLENİN:

Adı Soyadı:

Cinsiyeti:

Görüşme Yeri ve Ortamı:

Görüşme Süresi:

SORULAR:

1. Eczanenizde staj yapan öğrencilerin okulda gördükleri eğitimin, eczacılık Teknisyenliği için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenlerini belirtiniz.

2. Staja gelen öğrenciler, ne tür problemlerle karşılaşıyorlar? Ne derece etkili çözümler üretebiliyorlar? Belirtiniz.

3. Staja gelen öğrencilerin, mesleki gelecekleri ile ilgili cesaretlerini geliştirmelerinde nasıl yardımcı oluyorsunuz? Belirtiniz.

4. Staja gelen öğrencilerin, eczane işlerini organize etmede bilgi ve becerileri hangi düzeydedir? Belirtiniz.

5. Staja gelen öğrencilerin, müşteri hizmetlerini yürütmeye bilgi ve becerileri yeterli mi? Belirtiniz.

EK 4.
ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Esengül RAŞTANA

Sürekli Adresi: Tabakhane Nr:23 Prizren/KOSOVA

Doğum Yeri ve Yılı : Prizren/KOSOVA, 1987

Medeni Hali: Bekâr

Eğitim Durumu

İkokul: “Emin DURAK” İlköğretim Okulu, Prizren/Kosova

Lise: “Con BUZUKU” Fen Lisesi 2001/2005, Prizren/Kosova

Lisans: “Priştine Üniversitesi Prizren Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü” 2005-2009, Prizren/KOSOVA

Yüksek Lisans: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2009-2012,
Balıkesir/TÜRKİYE

Anabilim Dalı: Eğitim Bilimleri

Yabancı Diller ve Düzeyi

Arnavutça (iyi)

Sırpça (orta)

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Kosova Cumhuriyeti

Kuvendi i Komunës
Skupština Opština - Belediye Meclisi

Balikesir Üniversitesi "Necati Bey" Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans öğrencisi Esengül Raştana'nın isteği üzerine Prizren Belediyesinde varolan "Luciano Motroni" Sağlık lisesinde "Kosova Cumhuriyeti Ortaöğretim Eğitim Politikası ve Ortaöğretim Sağlık Eğitimi Programlarının İncelenmesi" konulu görüşme yapılması için izin verilmiştir.

21.02.2011
Prizren

Belediye Eğitim ve Bilim Müdürlüğü

Müdürü

Nexhat Çoçaj